

Utredning av skolestruktur – Harstad kommune

Endelig rapport 07.10.24

Innerforside

Tittel:	Utredning av skolestruktur – Harstad kommune
Undertittel:	
TF-rapport:	895
Forfatter(e):	Kjetil Lie, Audun Thorstensen, Ingrid Steine Bortne, Tor Erik Baksås (EY), Anlaug Haukvik (EY)
Dato:	07.10.24
ISBN:	978-82-336-0757-9
ISSN:	2703-7894
Pris:	(Kan lastes ned gratis fra www.telemarksforsking.no)
Framsidedfoto:	
Prosjekt:	Harstad kommune – utredning av skolestruktur
Prosjektnr.:	20240330
Prosjektleder:	Kjetil Lie
Oppdragsgiver(e):	Harstad kommune

Resymé:
Telemarksforsking har utredet skolestrukturen i Harstad kommune, og kommet med anbefaling til endringer.

Forord

Telemarksforskning har på oppdrag for Harstad kommune gjennomført en utredning av skolestrukturen slik at den møter morgendagens behov. Målet for utredningen har vært å avklare hvordan Harstad kommune kan få en effektiv og best mulig skolestruktur som hensyntar forventet elevtall i årene som kommer. Utredningen kartlegger dagens skolestruktur for fremtidig behov med det formål å optimalisere forholdet mellom elevtall, gruppetall og antall skoleanlegg.

Utredningen har omfattet kvaliteten i undervisningstilbudet, om ressurser blir brukt på riktig måte, potensiale for omstilling og hvordan aktørene opplever dagens skolestruktur. Utredningen omhandler skoleanleggenes kapasitet og egnethet, investeringsbehov, pedagogiske og skolemiljømessige konsekvenser og utfordringer, samt demografisk utvikling i kommunens by- og kommunedeler.

I vårt arbeid har vi benyttet en kombinasjon av ulike metoder; herunder dokumentanalyse og litteraturgjennomgang samt intervjuer med ledere og ansatte i kommunen og andre nøkkelpersoner.

Rapporten inneholder analyser, vurderinger og anbefalinger som kommunen kan bruke i sitt videre arbeid med skolestruktur.

Telemarksforskning har levert oppdraget på bestilling fra Harstad kommune. Vi vil takke for et godt samarbeid med Harstad kommune i gjennomføringen av oppdraget, og for at ledere og ansatte behjelpelig har stilt seg til disposisjon for intervjuer og kontaktpunkter for øvrig.

Bø, 07.10.2024

Kjetil Lie

Prosjektleder

Sammendrag

På grunn av forventet reduksjon av elever i Harstad-skolen er det nødvendig å vurdere skolestrukturen helhetlig. Målet er en skolestruktur som gir forutsigbarhet 10-15 år fram i tid.

Vi har gjennom kvantitative og kvalitative analyser gått gjennom kommunalområdet for oppvekst, skole. Her har vi hatt fokus på kvalitet i tjenestene samtidig som vi har sett på områder hvor kommunen kan styrke en bærekraftig drift. I analysen er kvalitative intervjuer med ulike målgrupper tillagt stor vekt. Det er elevene selv gjennom ungdomsrådet, foresatte gjennom FAU, ledere og ansatte i skolen og tjenestene rundt eleven som kjenner behovet best, og som har de beste forutsetningene for å finne de gode løsningene.

Utredningen går i dybden på sammenhengen mellom nasjonale føringer for grunnskolen, kvalitet i skolen, økonomi og skolestruktur. Det legges også vekt på føringer som endrer samfunnsoppdraget i skolen – og for de tjenestene som berører barn og unge. I årene som kommer vil samhandling mellom tjenestene bli enda mer sentralt.

Parallelt med denne utredningen har vi også levert et tilleggsprosjekt – en kartlegging og evaluering av kostnader til spesialpedagogisk hjelp, spesialundervisning og styrket tilbud til førskolebarn i Harstad kommune. Våre anbefalinger for fremtidig skolestruktur må sees i sammenheng med anbefalinger i den nevnte kartleggingen.

Avslutningsvis i rapporten gis våre konklusjoner. Vi anbefaler Harstad kommune å gjøre større endringer i skolestrukturen som kan sikre en bærekraftig drift i framtiden.

Innholdsfortegnelse

1. Bakgrunn og metode
2. Kvalitet i skolen
3. Dagens skolestruktur og alternativer
4. Framskrivinger
5. Oppsummering av intervjuer
6. Ulike undervisningstilbud
7. Konsekvenser av strukturendringer
8. Økonomi
9. Oppsummering av alternativ 0 og 1
10. Gjennomføringsplan
11. Konklusjoner og anbefalinger
12. Kilder

1

Bakgrunn og metode

Bakgrunn og metode

Bakgrunn og mandat

Harstad kommune har bestilt en utredning som kan kartlegge muligheter for en effektiv og fremtidsrettet skolestruktur.

Telemarksforskning har gjennomført utredningen med utgangspunkt i følgende mandat:

Mandat utredning om helhetlig skolestruktur:

1. Forslag til en effektiv og fremtidsrettet skolestruktur som tar hensyn til demografisk- og økonomisk bærekraft.
2. Hvor mange skole- og oppvekstsentre kommunen skal ha, samt lokalisering og organisering av disse.
3. Gjennomføringsplan for innføring av ny skolestruktur og utfasing av overtallige skoler/oppvekstanlegg.
4. Demografisk utvikling i dagens skolekretser/opptaksområder. Elevtalls- og klassesallsprognoser for enhetene i foreslått ny framtidig skolestruktur.
5. Hvordan SFO tilbudene kan gis på en kostnadseffektiv måte.
6. Hvordan forsterket tilbud kan gis og på hvilke trinn.
7. Hvordan og hvor et alternativt opplæringstilbud kan gis og på hvilke trinn.
8. Hvordan skoletilbudet til flyktningbarn- og unge bør gis.
9. Pedagogiske konsekvenser av endringene.
10. Konsekvenser for læringsmiljøet av endringene.
11. Konsekvenser for skoleskyss og farlig skolevei.
12. Samfunnsmessige konsekvenser.
13. Tiltakene og innsparingspotensialet skal kostnadsberegnes.
14. Vurdere foreslåtte tiltak til strukturendringer mot lokal forskrift for skolekretsgrenser, og tydeliggjøre behov for endring i lokal forskrift.

I samtidighet med denne utredningen gjennomføres det et prosjekt for å se på kartlegging og evaluering av kostnader til spesialpedagogisk hjelp, spesialundervisning og styrket tilbud til førskolebarn i Harstad kommune. Anbefalinger knyttet til begge disse utredningene må derfor sees i sammenheng.

Metode

Dokumentgjennomgang og innledende analyser

I analysen er det særlig lagt vekt på dokumenter som beskriver tilstanden i Harstad, relevant teori og forskning, samt offentlig tilgjengelig statistikk/analyser.

Kvalitative intervjuer og befaring på skolene

Kvalitative intervjuer og befaring på skolene har utgjort en sentral del av datainnhenting. Intervjuene er blitt gjennomført som semistrukturerte intervjuer individuelt eller som gruppeintervju. Det betyr at intervjuene har tatt utgangspunkt i en intervjuguide, samtidig som man har hatt mulighet til å følge opp temaer som kan ha dukket opp underveis i intervjuene.

Kommunalsjef oppvekst	Skolesjef og skolefaglig rådgiver	Enhetsleder bygg og avd.leder vedlikehold
Leder økonomitjenesten og controller skole	Barnehagesjef	PPT-leder
Avdelingsleder helsestasjon- og skolehelsetjenesten	Hovedtillitsvalgte	Plasstillitsvalgte
Kommunalt foreldreutvalg	Leder av kommunalt foreldreutvalg	Leder i ungdomsrådet
Leder for integreringsenhet	Team barnetrinn - rektorer	Team ungdomstrinn - rektorer
Rektor Lundenes skole	Rektor Seljestad ungdomsskole	Rektor Harstad skole
Rektor Stangnes ungdomsskole	Rektorene ved Medkila skole, Seljestad barneskole og Kanebogen skole	

Intervjuene ble i hovedsak gjennomført fysisk mellom 29.-30.05.2024.

Dokumentgjennomgang

Kommunen har oversendt slik etterspurt dokumentasjon:

- Organisasjonskart for kommunalområdet
- Lokal forskrift om skolekretsgrenser i Harstad kommune
- Pedagogisk plattform for grunnskolen i Harstad
- Virksomhetsplaner for skolene 2024
- Årsrapport 2023
- Tilstandsrapport for grunnskole 2023
- GSI for kommunens skoler under ett og enkeltvis 2023
- Elevundersøkelsen 2023 og Ungdata 2021
- Økonomiplan 2024-2027, budsjett og regnskap for skolene
- Rapporter bygg
- Skoleskysslister
- Rapport: Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer i Harstad 2023
- Interkommunale samarbeidsplaner
- Diverse rutiner og planer for oppvekstområdet
- Andre relevante dokumenter

2

Kvalitet i skolen

Kvalitet i skolen (1)

Skolen har vært gjenstand for stor politisk interesse i Norge de siste 20 årene. Dette har medført to læreplanreformer og en rekke satsninger for å heve kvaliteten i skolen.

Fagfornyelsen (LK20) ble innført i 2020, og erstattet Kunnskapsløftet 06. Denne revisjonen av læreplanen blir ofte kalt «Fagfornyelsen». I Fagfornyelsen er det mer enn noen gang lagt vekt på sammenhenger mellom norsk skoles formålsparagraf, verdigrunnlag, tverrfaglige tema knyttet til danning og livsmestring, grunnleggende ferdigheter som lesing, skriving og regning, og kompetansemålene i den enkelte fagplan.

Overordnet del i fagfornyelsen har status som forskrift til opplæringsloven og innholdet er dermed bindende. Ett av kravene i overordnet del er at undervisningspersonalet skal utvikle seg kollektivt som et såkalt profesjonsfellesskap. Formålet er at «lærere som i fellesskap reflekterer over og vurderer planlegging og gjennomføring av undervisningen, utvikler en rikere forståelse av god pedagogisk praksis. Dette må gjøres med utgangspunkt i både profesjonens kunnskapsgrunnlag og grunnopplæringens verdigrunnlag.»

Ny opplæringslov trådte i kraft 1. august 2024. Loven er det sentrale rettslige rammeverket for at skolen skal lykkes med det viktige samfunnsoppdraget sitt. En sentral endring er at skoleeiers ansvar for kvalitetsvurdering flyttes til loven (§ 17-12). Det fremheves at det er skoleeier som har ansvaret, men at vurderingen skal skje på den enkelte skole. Kravet til pedagogisk ledelse og å utvikle profesjonelle læringsfellesskap i alle skoler er dermed en sterk føring. I den nye opplæringsloven blir den tidligere retten til spesialundervisning delt i tre rettigheter for eleven; personlig assistanse, fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemiddel og individuelt tilrettelagt opplæring.

Nye kompetansekrav ble innført i 2017, og kravet om at ansatte som skal undervise må ha relevant kompetanse i de fagene de skal undervise i, er forsterket. Kravet er konkretisert i kap 17 i ny opplæringslov.

Kommunen som skoleeier har fram til 1. august 2025 mulighet til å gi dispensasjon fra kravet for ansatte som har fullført allmennlærerutdanning og de som før 1. januar 2014 oppfylte kravene for ansettelse i undervisningsstilling.

Tverrprofesjonelt samarbeid

Meld. St. 6 (2019–2020) «Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO» ble behandlet i Stortinget 24.04.20. Meldingen, som blant annet følger opp utvalgsrapportene fra Nordahl og Stoltenberg, legger fram en rekke tiltak for å forbedre utdanningssystemet og sikre et godt tilpasset pedagogisk tilbud for alle barn og elever. Dette er blant annet å bygge laget rundt eleven.

Godt tverrfaglig samarbeid handler om at ulike fagmiljøer arbeider sammen og ser tilbudene til barn og unge i sammenheng. De ansatte i tjenestene må snakke godt sammen. Barnas behov må være utgangspunktet for samarbeidet. Det påpekes at kommuneledelsen har en sentral rolle i arbeidet med å skape en kultur for samarbeid og felles engasjement for barns utvikling i hele kommunen som organisasjon.

Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis er en nasjonal satsning som skal bidra til at det er tilstrekkelig kompetanse som er tett på barna og elevene. Kompetanse til å kunne forebygge utenforskap, fange opp utfordringer og gi et inkluderende og tilpasset pedagogisk tilbud til alle, inkludert de som har behov for særskilt tilrettelegging. En viktig føring i kompetanseløftet er at kompetansen skal nærmere barnet. I kommunen betyr dette at PPT får en ny rolle der det systemrettede arbeidet i skoler og barnehager skal forsterkes. I tillegg til å utarbeide sakkyndige vurderinger, skal PPT hjelpe skolen i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge opplæringen bedre til rette for elever med særlige behov.

Kvalitet i skolen (2)

En ekspertgruppe for skolebidrag, ledet av Sølvi Lillejord, leverte i mai 2021 sluttrapporten "En skole for vår tid". Rapporten gir en grundig gjennomgang av hvordan skoleeiere og skoler bedre kan drive et systematisk utviklingsarbeid for å løfte kvaliteten på opplæringen, samt å beskrive hva som kjennetegner skoler og kommuner som lykkes best med å løfte kvaliteten på opplæringen. Rapporten peker også på hva som skal til for at skoler med lavt skolebidrag over tid kan løfte kvaliteten. En fellesnevner for rapportens anbefalinger er medvirkning på alle nivå fra skoleeier til elev, og profesjonsutvikling som foregår tett på klasserommet og praksisfeltet. En slik utvikling krever en tydelig og dedikert skoleeier, god lederressurs på den enkelte skole, og til slutt bredde og kapasitet i fagmiljøene.

Laget rundt barnet

Barnevernsreformen trådte i kraft 01.01.2022. Reformen omtales også som oppvekstreformen. Reformen gir kommunen økt ansvar på barnevernsområdet og skal bidra til å styrke det forebyggende arbeidet og tidlig innsats. Fra 01.08.2022 ble totalt 14 lover som gjelder barn og unge endret, slik at kommunene får en plikt til å sørge for at de ulike tjenestene jobber sammen (barnevernsloven, helse- og omsorgsloven, sosialtjenesteloven og opplæringsloven). Lovverket legger opp til at kommunen på overordnet nivå må legge til rette for at tjenestene kan samarbeide med hverandre og at de enkelte tjenestene må legge til rette for det samme.

I følge Statsforvalteren er ett av målene med barnevernreformen at kommunene skal styrke arbeidet med tidlig innsats og forebygging i hele oppvekstsektoren. Tidlig innsats, med tiltak som er godt tilpasset barnas og familienes behov, er en investering i innbyggernes velferd, men kan også spare kommunen for mer inngripende og kostbare tiltak senere.

Hva er så fellesnevnerne for nasjonale føringer og kommende lovendringer?

- Forpliktende samhandling
- Tidlig innsats og forebygging
- Kompetanse nærmere eleven
- Barnets stemme og brukermedvirkning

For skoleeier er dette føringer og forventninger som vil kreve en målrettet innsats der ledere og ansatte i skolen må spille på hverandres kompetanse i større grad enn i dag. Samhandlingen med støttetjenestene må i større grad foregå i skolen, og arbeidet må ledes av ledere som har kompetanse og ressurser til å lede komplekse utviklingsprosesser.

Erfaringer viser at PPT kan bidra inn i organisasjonsutviklingen i skoler og barnehager ved at de deltar på ledermøter for styrere i barnehager, og på rektormøter i kommunen.

KS sine undersøkelser viser også at endringsarbeidet som har vært gjennomført i PPT i casekommunene- og fylkeskommunen er krevende. Endringene skal gjennomføres samtidig med at ordinær drift opprettholdes, og det er utfordrende. KS - PP-tjenestens rolle, organisering og arbeidsform

Kvalitet i skolen (3)

NOU 2022:13 - Med videre betydning

Det er utført en utredning av kompetanse- og karriereutvikling i barnehager og skoler. Utvalget la frem rapporten til Kunnskapsdepartementet 28. september 2022.

Utredningen viser til at i perioden 2015–2022 har over 50 000 lærere i grunnsopplæringen fått tilbud om videreutdanning i ulike fag og fagområder. I samme periode har det vært en nedgang i andelen grunnskolelærere som ikke oppfyller kompetansekravet om undervisning i de fleste av de prioriterte fagene. Samtidig er det over 19 000 lærere i grunnskolen som ikke oppfyller kompetansekrav for å undervise i matematikk, engelsk, norsk, norsk tegnspråk og samisk, og som vil ha behov for videreutdanning.

Det er også et funn i utvalgets undersøkelser at flere lærere antar at de må ta videreutdanning for å kunne undervise i nok fag til å fylle en fulltidsstilling og få en fast stilling. Det er fremdeles få uteksaminerte grunnskolelærere med mastergrad, men NOU-utvalget mener det er grunn til å følge med på utviklingen for å vurdere om det på sikt er en problemstilling som følge av endringer i grunnskolelærerutdanningen.

LÆRERMOD 2020-2040

SSB utarbeider en rapport som framskriver tilbud og etterspørsel for fem grupper av lærerutdanninger. Framskrivningene er basert på modellen LÆRERMOD og publiseres hvert andre år. Det framskrives en økning i lærertettheten fram mot 2040. Med lærertetthet menes antall lærerutdannede årsverk per barn i barnehage og antall lærerutdannede årsverk per elev i skolen. Både for barnehagelærere, grunnskolelærere, faglærere, yrkesfaglærere, lektorutdannede og de med praktisk-pedagogisk utdanning i allmenne fag framskrives et såkalt overskudd i 2040.

Nesten 74 % av de med grunnskolelærerutdanning jobbet i grunnskolen i 2021. Etterspørselen etter lærere styres dermed hovedsakelig av lærertettheten i grunnskolen, samt antall framtidige elever i aldersspennet 6-15 år.

På landsbasis er antall elever i grunnskolen estimert å gå fra 640 000 i 2022 til 590 000 elever i 2040. Dette vil være en nedgang på 50 000 elever på landsbasis i framskrivingsperioden. For en gitt lærertetthet på 0,10 trengs altså færre grunnskolelærere i 2040 enn i 2022. Mer presist, i 2021 var det 38 651 årsverk grunnskolelærere i grunnskolen av totalt 61 961 lærerårsverk. For å opprettholde lærertettheten på 0,10 i grunnskolen trengs totalt 59 000 årsverk lærere i skolen i 2040 - og av disse 36 816 grunnskolelærere. Dette gir en nedgang i etterspørselen på rundt 2000 årsverk grunnskolelærere i grunnskolen over perioden

Et overskudd av lærere må ikke tolkes i absolutte termer. Et overskudd betyr en økning i lærertettheten utover nivået i utgangsåret og må sees oppimot lærermangelen, altså antall årsverk ansatt i lærerstillinger uten lærerutdanning i startåret for beregningene. Et overskudd betyr med andre ord ikke at vi utdanner for mange lærere, men at lærermangelen i dag trolig kan reduseres på sikt.

SSBs resultater av et overskudd hviler på at kandidatproduksjonen av nye lærere opprettholdes på 2021-nivået i hvert framskrivingsår, samt at SSBs befolkningsframskrivninger, som det er knyttet usikkerhet til, «treffer». Produseres det færre lærerkandidater enn antatt, reduseres tilbudet. Og blir det flere barn og elever enn det vi har lagt til grunn, øker etterspørselen. Lavere tilbud og høyere etterspørsel reduserer det såkalte overskuddet. SSB antar at lærerkandidatene fordeler seg på aktivitetsområdene i og utenfor sektoren på samme andelsmessige måte som utgangspopulasjonen.

Utdanningsdirektoratets GSI-statistikk for 2023 viser at 93,6 % av lærerne i grunnskolen er kvalifisert etter loven. I Harstad er tilsvarende tall 85.5 %, et mye høyere tall lærere som ikke oppfyller kompetansekravene for tilsetting.

Kvalitet i skolen (4)

Fagmiljø for pedagoger

I tilstandsrapport for grunnskolen i Harstad 2023 kan vi lese at kommunen opplever utfordringer med å rekruttere kvalifisert personell til skolen. I tillegg peker de på at økning i antall innføringsklasser skaper ytterligere etterspørsel for kvalifisert personell. Kommunen peker selv på at de til liks med alle kommuner i Nord-Norge har et viktig arbeid foran seg for å sikre tilgang til kompetent arbeidskraft. Man opplever det positivt at grunnskolelærerutdanningen er startet opp ved UiT Campus Harstad, noe som også fører til mer videreutdanning blant lærere. Kommunen understreker imidlertid at noen av lærerne uten godkjent utdanning har annen spisskompetanse som skolene har behov for.

Rekruttering til oppvekstfeltet er en nasjonal bekymring, og noe som må jobbes med på ulike nivå. Et av områdene som er relevant å se nærmere på, er fagmiljø for pedagoger. Det å bygge robuste fagmiljø der en kan spille på hverandre, diskutere faglige problemstillinger og sammen utvikle et sterkt fagmiljø er viktig. Dette blir også bekreftet i våre intervjuer i Harstad.

3

Dagens skolestruktur og alternativer

Dagens skolestruktur

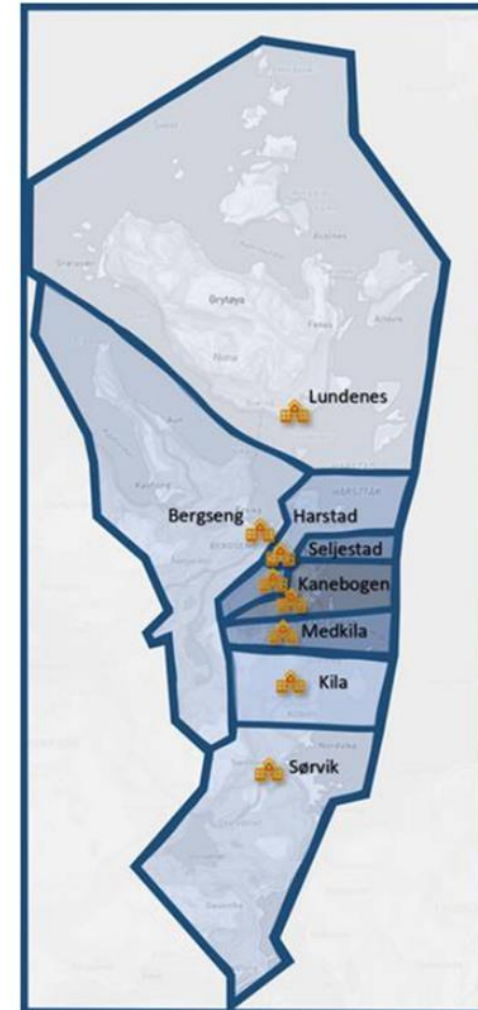
Skoler i Harstad

Det er 11 kommunale grunnskoler i Harstad; 6 barneskoler, 3 ungdomsskoler, 1 kombinert skole (1-10) og 1 oppvekstsenter. I tillegg er det en privat Montessoriskole.

Per 1.10.23 skoleåret 2023/24 var det til sammen 2.644 grunnskoleelever i Harstad; 1.751 på barnetrinnet og 893 på ungdomstrinnet.

Kommunale grunnskoler i Harstad	Elevtall pr 01.10.2023
Bergseng skole 1-7	306
Hagebyen skole 8-10	273
Harstad skole 1-7	363
Kanebogen skole 1-7	261
Kila skole 1-10	419
Lundenes skole 1-10, del av Øyriket oppvekstsenter	42
Medkila skole 1-7	190
Seljestad barneskole 1-7	262
Seljestad ungdomsskole 8-10	367
Stangnes ungdomsskole 8-10	56
Sørvik skole 1-7	105
Samlet	2644

Oversikt over skolekretsene i Harstad kommune

Alternativ til ny skolestruktur

I bestillingen av denne utredningen ønsket oppdragsgiver en kartlegging av alternativer for fremtidig skolestruktur i Harstad kommune. Telemarksforskning har kartlagt tre alternativer for ny skolestruktur. I arbeidet med de ulike alternativene har vi vurdert innspill fra intervjuer og samtaler med nøkkelinteressenter i Harstad kommune, dokumentanalyse, befarings- og opplysninger om skolebygg, samt gjennomgang av pedagogiske, læringsmiljømessige og økonomiske data. Basert på dette har vi lansert og drøftet følgende skolestrukturalternativ.

Alternativ 0: Opprettholde dagens skolestruktur med oppgraderinger	Alternativ 1a:	Alternativ 1b: Likt som alternativ 1a, bortsett fra at en beholder tilbudet ved Stangnes ungdomsskole som i dag
Dagens skolestruktur opprettholdes med 11 kommunale grunnskoler. Det må bygges ny Kanebogen skole og utbedring av Rødskolen ved Seljestad barneskole.	• 5.-7. trinn ved Sørvik skole flyttes til Kila skole. • Sørvik skole blir oppvekstsenter. • Kanebogen skole legges ned og elevene flyttes til henholdsvis Medkila skole og Seljestad barneskole. • 8.-10. trinn ved Lundenes skole blir flyttet til Hagebyen skole. • Utfasing av Stangnes ungdomsskole med gradvis overføring til ordinære ungdomsskoler innen 3-5 år. Ressurser overføres gradvis til ungdomsskolene. • Kilhus læringsarena for mellomtrinn og ungdomstrinn består, men blir hovedsakelig brukt som en kombinasjon med ordinære skoler – som hovedregel ikke et fulltidstilbud. • Ressurssenter ved Seljestad ungdomsskole blir videreført. • Vi anbefaler Harstad kommune å gjøre en mer dyptgående utredning spesifikt for opprettelse av ressurscenter for barnetrinn i kommunen. • Alternativ 1a innebærer endringer av lokal forskrift for skolekretsgrenser i Harstad	• 5.-7. trinn ved Sørvik skole flyttes til Kila skole. • Sørvik skole blir oppvekstsenter. • Kanebogen skole legges ned og elevene flyttes til henholdsvis Medkila skole og Seljestad barneskole. • 8.-10. trinn ved Lundenes skole blir flyttet til Hagebyen skole. • Kilhus læringsarena for mellomtrinn og ungdomstrinn består, men blir hovedsakelig brukt som en kombinasjon med ordinære skoler – som hovedregel ikke et fulltidstilbud. • Ressurssenter ved Seljestad ungdomsskole blir videreført. • Vi anbefaler Harstad kommune å gjøre en mer dyptgående utredning spesifikt for opprettelse av ressurscenter for barnetrinn i kommunen. • Alternativ 1b innebærer endringer av lokal forskrift for skolekretsgrenser i Harstad

4

Framskrivinger

Framskrivinger (1)

Data hentet fra SSB viser at det bor 2 753 barn og unge i alderen 6-15 år i Harstad kommune. Det totale folketallet i kommunen er 25 056 innbyggere.

Per 2023 er det 133 flere eldre over 70 år enn barn og unge under 18 år. Denne trenden forventes å forsterkes de kommende årene.

Det er synkende barnetall i kommunen. Dette ser vi i Telemarksforsking's elevframskrivinger - hentet ut august 2024, frem mot 2050 for elever i Harstad-skolen:

	2024		2030		2040		2050		Prosentvis endring 2024-2050	
Delområder	Totalt	6-15 år	Totalt	6-15 år	Totalt	6-15 år	Totalt	6-15 år	Totalt	6-15 år
Gausvik - Sørvik	1 282	140	1 221	112	1 059	89	893	81	-30 %	-42 %
Kila	2 736	378	2 848	315	2 954	297	3 002	335	10 %	-11 %
Kanebogen - Seljestad	10 028	1 146	10 078	1 088	9 763	975	9 219	933	-8 %	-19 %
Harstad	4 901	415	5 144	439	5 380	582	5 463	555	11 %	34 %
Hagebyen	1 998	211	2 054	198	2 111	229	2 111	240	6 %	14 %
Bergseng	2 298	307	2 419	273	2 568	263	2 677	285	16 %	-7 %
Ervik Kasfjord - Aun	1 058	107	1 023	106	907	79	755	69	-29 %	-36 %
Grytøy	329	27	292	24	210	13	125	9	-62 %	-67 %
Bjarkøy	405	15	356	17	266	19	188	13	-54 %	-13 %
Uoppgitt delområde	21	7	34	3	20	5	10	0	-52 %	-100 %
Totalt	25 056	2 753	25 469	2 575	25 238	2 551	24 443	2 520	-2 %	-8 %

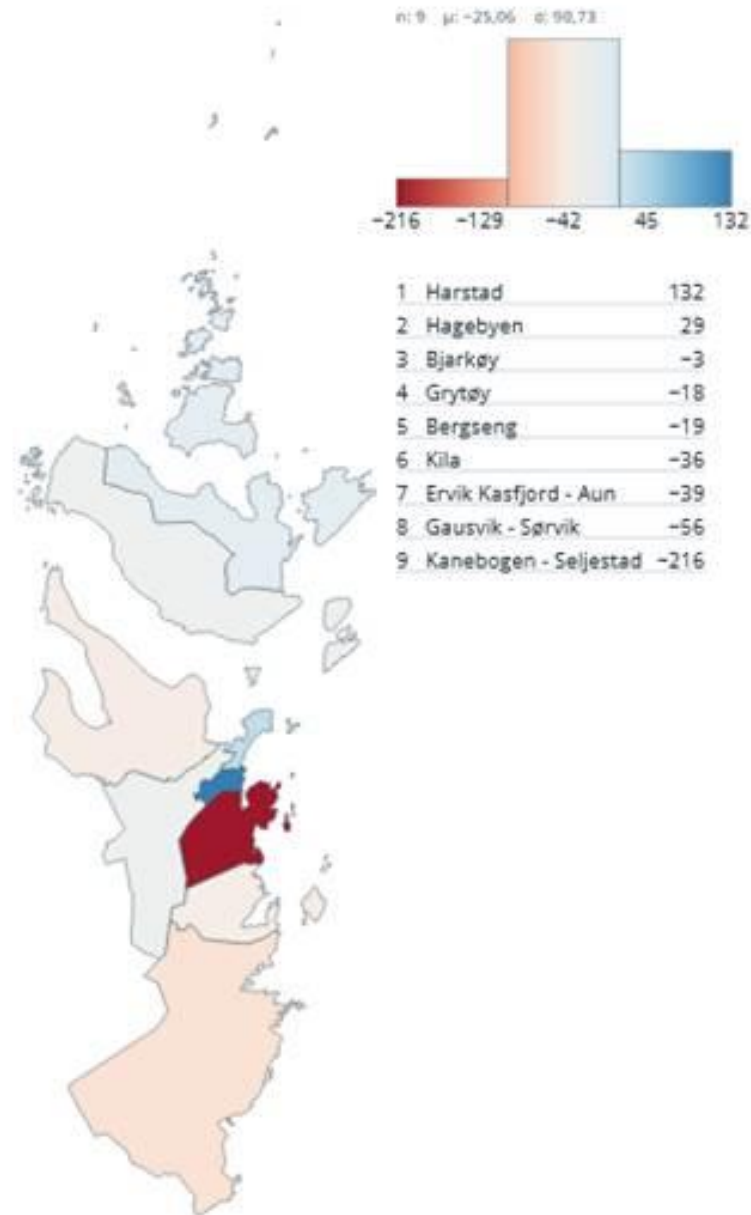
Framskrivningene viser at det er estimert en nedgående endring i elevtall frem mot 2050. Vi ser at det er spesielt i Grytøy og Gausvik – Sørvik at nedgangen vil være størst. Vi påpeker også at det frem mot 2030 ser ut til å bli 60 færre elever i området som i dag dekkes av Kanebogen, Seljestad og Medkila skoler, som omfattes av endringer i strukturalternativene i denne rapporten.

I de påfølgende sider i rapporten viser vi også ved grafisk fremstilling hvordan både folketallet og elevtallet forventes å utvikle seg i både kommunen totalt sett og i de ulike delområdene.

Framskrivningene er hentet fra SSB sitt middel-alternativ.

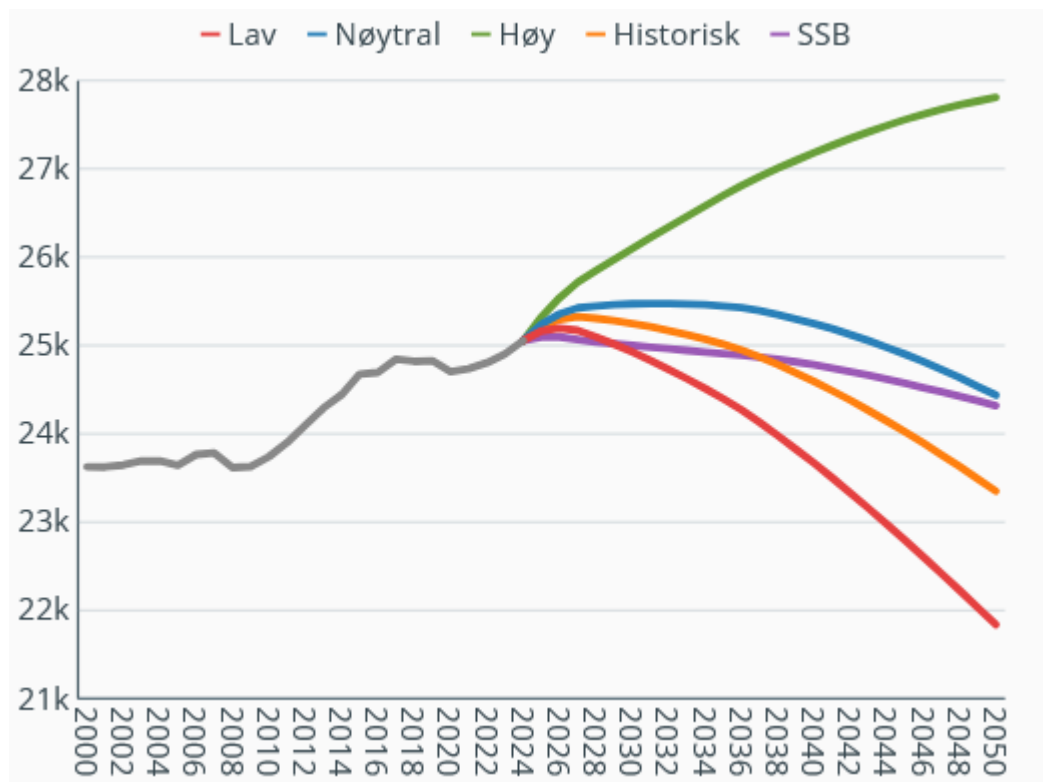
Framskrivinger (2)

Endring Harstad kommune
innbyggertall 6-15 år, 2024-2050:

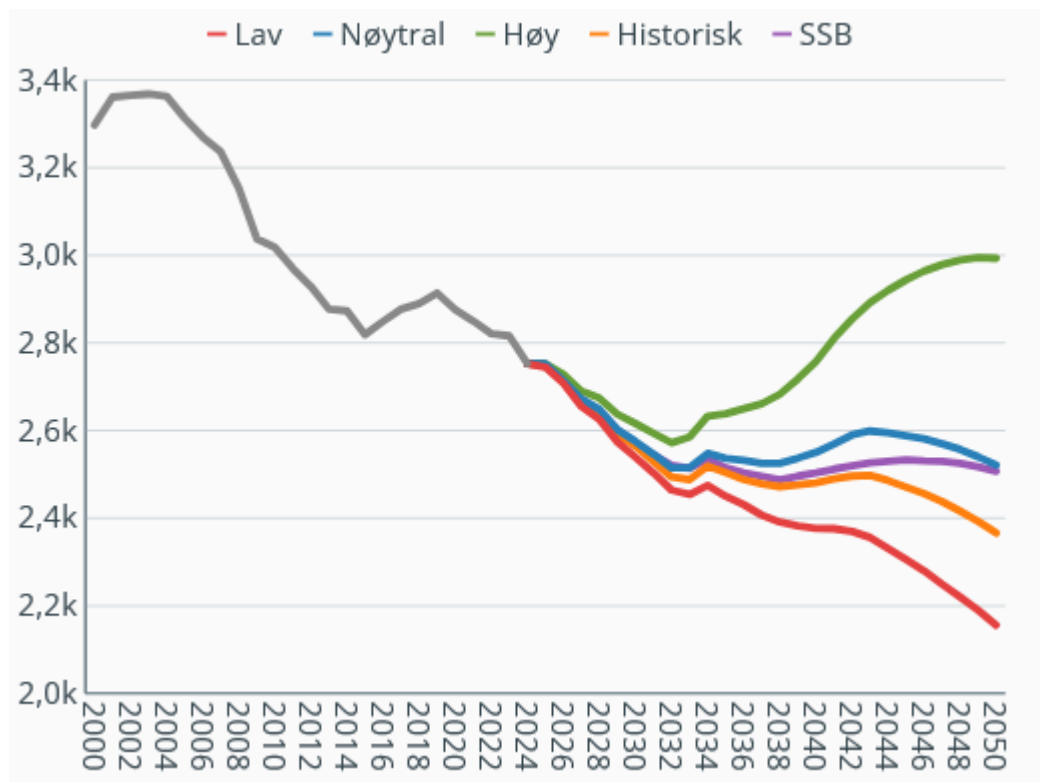

Framskrivinger (3)

Harstad kommune innbyggertall totalt:

Harstad kommune utvikling aldersgruppen 6-15 år:

Effekter av boligbygging og grensejustering

- Befolkningsprognoser og fremskrivninger baserer seg på analyse av statistisk materiale.
- De fleste av landets kommuner jobber systematisk med å bli mer attraktive for bosetting. Likevel viser forskning at det er vanskelig å endre befolkningsutviklingen. Harstad kommune har blant annet satt av flere areal i kommunen til boligbygging. Dette kan påvirke fremtidige elevtall ved skolen. Likevel er prognosene fremstilt i denne rapporten per i dag beste estimat på fremtidig elevtallsutvikling ved skolene i Harstad.
- I tillegg er det iverksatt et innbyggerinitiativ i Tjeldsund kommune om en grensejustering, som kan tilføre Harstad kommune flere innbyggere og skoleelever knyttet til Sørvik skole. Dersom det blir noe av denne grensejusteringen, vil Sørvik skole tilføres om lag 25 nye elever sammenlignet med gjeldende prognose. Innbyggerinitiativet i Tjeldsund kan vurderes inn mot alternativene i denne rapporten, men grunnet stor usikkerhet om prosessens utfall har vi ikke justert våre prognoser ut fra dette.
- Det er vedtatt og regulert en rekke områder i Harstad kommune for boligbygging. Disse områdene er spredt i hele kommunen, og kan oppsummeres på denne listen:
 - Boligfelt – Årbogen
 - Boligfelt – Mølnåsen – Sørvika
 - Boligfelt i Sørvika
 - Boligfelt – Øvre Ruggevik
 - Boligfelt – Grønnlia i Ruggevika
 - Boligfelt – øvre Breivika
 - Boligfelt – Breivikhaugen
 - Boligfelt – nedre Holtet (Morildveien)
 - Boligfelt – Medkila
 - Boligfelt – Medkila-Nordmarka-Kanebogen
 - Boligfelt – nedre Mustapartajordet på Bergseng

5

Oppsummering av intervjuer

Oppsummering av kvalitative intervjuer (1)

Innledning

Under presenteres en sammenstilling av funn fra intervjuene med ledere og ansatte innen skolesektoren i Harstad kommune. Vi har snakket med kommunalsjef for oppvekst, rektorer, skolehelsetjenesten, barnehagetjenesten, økonomifunksjonen, eiendomsfunksjonen i kommunen. For å sikre barnets stemme har vi fått innspill fra eller snakket med representanter fra ungdomsrådet i kommunen, samt representanter for FAU ved alle skolene.

I analysedelen som kommer senere i rapporten, er kvalitative intervjuer med ulike målgrupper tillagt stor vekt. Det er elevene selv gjennom ungdomsrådet, foresatte gjennom FAU, ledere og ansatte i skolen og tjenestene rundt eleven som kjenner behovet best, og som har de beste forutsetningene for å finne de gode løsningene.

Kvalitet i skolen/utviklingsarbeid

Sentralt tema for intervjuene var kvalitet i skolen. Alle Telemarksforskning snakket med var opptatt av at Harstad-skolen skal være et godt sted for barn og unge i kommunen. Samtidig ble det pekt på noen faktorer som gjør det mer krevende å opprettholde kvalitet i skolen.

Aspekter som ble gjentatt i flere av intervjuene inkluderte:

- Vanskeligheter med å rekruttere til skolene. Dette gjelder både pedagogiske og administrative ressurser.
- Høyt sykefravær. Det er et problem med høyt sykefravær blant ansatte på enkelte skoler, dette mener intervjuobjektene er jobbrelatert, og er forårsaket av stort arbeidsomfang for de ansatte. Samlet fravær for skolesektoren i 2023 var på 9,53 %.
- Intervjuobjekter opplever at driftsutgiftene til skolen har blitt kuttet med «ostehøvel», noe som gjør det utfordrende å innfri de lovpålagte kravene.
«Driftsutgiftene for skolene bør heller økes»
- Representanter fra ungdomsskoletrinnet på byskolene opplever at det er veldig fulle klasser og lite pedagoger per elev noe som påvirker kvaliteten i skolen.
- Det uttrykkes bekymring bant flere av intervjuobjektene for økende utfordringer med vold, trusler og diagnoser i skolen.
- Svært dårlige skolefasiliteter på Kanebogen og Seljestad barneskole påvirker både læringsmiljøet til elevene og arbeidsmiljøet for de ansatte i negativ retning.
- Det er et stort ønske om mer ressurser til å gjennomføre undervisning med tolærersystem i flere timer og fag. Ved å jobbe forebyggende med god tilpassing vil man på sikt trolig kunne redusere bruken av individuelt tilrettelagt opplæring (tidligere omtalt som spesialundervisning).
- Det er potensiale for forbedring på skolefaglig rådgivning i kommunen. Intervjuobjekter opplever at de ikke får god faglig bistand når dette har blitt etterspurt. Noen opplever at det lages omfattende planer som ikke er realistiske.
- Ressurssenteret ved Seljestad er underfinansiert og trenger mer midler for å oppnå faglig og sosial gevinst. Mange av elevene der er svært ressurskrevende og har behov for mer ressurser enn det som ligger i budsjettet i dag. Dette går utover de andre elevene. Det uttrykkes også bekymring for de som ikke får plass.

Oppsummering av kvalitative intervjuer (2)

Strukturendringer

I intervjuene ble det også åpnet opp for å komme med forslag til strukturendringer og synet på ulike alternativer.

Aspekter som ble gjentatt i flere av intervjuene inkluderte:

- De aller fleste Telemarksforskning intervjuet ser at for barn og unge som ikke opplever å finne sin plass i dagens skolemiljø, kan et større skolemiljø/ klassemiljø være et viktig tiltak for at disse kan finne likesinnede. De ser at en viss størrelse på klassemiljø og ungdomsmiljø er viktig for den psykiske helsen til barn og unge i Harstad.
- Det er viktig for nærmiljøet å bevare lokalskolen.
- Enkelte er negative til en evt. skolestrukturendring som vil innebære å stenge ned skoler, da dette vil føre til lang reisevei for enkelte elever.
- Flere påpeker at et ressurscenter kan være et alternativ på Seljestad for barnetrinnet. Dette vil bidra til å heve fagkompetansen og det vil bli lettere å dele ressurser.
- De store skolene må betale prisen for elevnedgang ved de mindre.
- Enkelte foreslår å legge ned Kanebogen skole. Stor befolkningsvekst i sør betyr at vi trenger Kila og Medkila videre. Bygningsmassen er utdatert.

«Dersom en barneskole må legges ned i sentrum er det ett fett om det er Seljestad eller Kanebogen. Det kommer til å gå seg til på sikt.»

- Argumenter mot å legge ned Kanebogen skole er at det er en skole som har fungert godt og levert gode faglige resultater.

Stangnes ungdomsskole

Synet på Stangnes ungdomsskole er svært ulikt blant de Telemarksforskning intervjuet.

Aspekter som ble gjentatt i flere av intervjuene inkluderte:

- Stangnes ser ut til å være en svært populær skole ettersom søkertallene er høye og det er ventelister for å komme inn.
- Det ser også ut til at skolen lykkes i å forbedre elevenes faglige prestasjoner.
- Det er et høyere ressursforbruk på Stangnes enn på de andre skolene per elev.
- Flere påpeker at det er sosialt stigma å være elev på Stangnes.
- Flere mener de ordinære ungdomsskolene kan ha et like godt tilbud for elevene dersom de får tilgang til de samme ressursene.
- Det er et faglig miljø blant de ansatte på Stangnes som man kan miste dersom ressursene spres på de ordinære skolene

Oppsummering av kvalitative intervjuer (3)

Samarbeid

Telemarksforskning har vært i kontakt med ulike aktører som samarbeider med Harstadskolen.

Aspekter som ble gjentatt i flere av intervjuene inkluderte:

- Flere samarbeidspartnere opplever at det er ulik praksis på de forskjellige skolene. Samarbeidet er bra på noen skoler og litt dårligere på andre. Det er i stor grad personavhengig på den enkelte skole. Tilgangen på egnede kontorfasiliteter er også svært ulik på de forskjellige skolene, noe de påpeker er avgjørende for å få gjort en god jobb.
- Flere av skolerepresentantene ser behov for et styrket skolehelsetilbud og psykologtilbud.
- Man savner mer involvering fra de folkevalgte, og ønsker at de bidrar mer på eksempelvis møter i samarbeidsutvalget ved skolene.

Støttetjenester som har sine møter med barn og unge på skolen trekker frem viktigheten av sentrale og egnede lokaler, og påpeker at ved en ny skolestruktur bør lokaler til skolehelsetjeneste og PPT prioriteres. Her påpekes nødvendigheten av egnede grupperom til individuelt tilrettelagt opplæring med mer.

Økonomi

I intervjuene var økonomi et tema til diskusjon.

Aspekter som ble gjentatt i flere av intervjuene inkluderte:

- I driften er det svært lite å hente av ytterligere nedskjæringer. Mange uttrykker at de er i en utfordrende ressursituasjon i skolene.
- Gratistilbudet med sommer-SFO er svært ressurskrevende og det er mange som melder seg på tilbudet som likevel ikke dukker opp.
- Erfaringsmessig ser det ut til at de rutinerne rektorene er gode på budsjettstyring. Hyppig utskiftning av rektorer vil derfor ikke være økonomisk optimalt.
- Det er konstruksjonsmessig utfordrende å pusse opp Kanebogen skole. En oppgradering vil derfor være svært omfattende og vil i dag koste omkring 400 MNOK, mest sannsynlig mer.
- En oppgradering av Seljestad barneskole er allerede innvilget, men byggestart er satt på vent fram til konklusjon i den pågående skolestrukturutredningen.

6

Ulike undervisningstilbud

SFO-tilbud (1)

Alle barneskoler i Harstad kommune tilbyr SFO-ordning før og etter skoletid til barn i 1.-4.klasse og eldre barn med særskilte behov. Opplæringsloven gir ikke barna rett til plass i SFO. Skolefritidsordningen skal være noe annet enn skole og barnehage, og den er ikke en direkte del av skolen.

Samlet pr. 1.10.2023 var det 613 barn i Harstad som benyttet seg av et SFO-tilbud. De fordelte seg slik:

Bergseng skole: 91

Harstad skole: 129

Kanebogen skole: 87

Kila skole: 83

Medkila skole: 80

Seljestad barneskole: 91

Sørvik skole: 41

Lundenes skole: 11

Sommer-SFO

På regjeringens hjemmeside kan man lese at kommunens plikt til å ha skolefritidsordning er begrenset til skoleåret. Det er ingen plikt for kommunene å ha en slik ordning i feriene. Likevel blir SFO tilbudt i ferier i Harstad, noe mange kommuner gjør. Kanebogen skole administrerer og tilbyr sommeråpen SFO. Dersom det er behov åpnes Bergseng skole. De andre SFO'ene er stengt i perioden. I andre ferier blir SFO tilbudt ved nærskolen.

Sommeren 2024 opplevde man en stor variasjon mellom påmeldte elever og faktisk oppmøte i Harstad:

- Uke 28 - påmeldt 102, tilstede mellom 47-64
- Uke 29 - påmeldt 71, tilstede mellom 24-33
- Uke 30 - påmeldt 62, tilstede mellom 20-28
- Uke 31 - påmeldt 75, tilstede mellom 27-35

Skolene forteller at det brukes ekstremt mye ressurser i form av ansatte og tid både før og etter sommer-SFO. Det brukes mye tid på våren på å registrere ansatte på hver skole i forkant for at alle skal ha tilgang i IST. Man opplever gang på gang at det kommer færre barn enn det er påmeldt, men de må likevel bemanne ut ifra påmeldte barn. Dette gjør at skolene må benytte vikarer for å gjennomføre både sommer-SFO og ordinær SFO før og etter disse ukene.

Økonomi

At sommer-SFO blir stående unyttet på denne måten er selvsagt uheldig bruk av sårt tiltrengte ressurser. Man bør derfor vurdere sanksjoner som eksempelvis gebyr for ubrukte ferieplasser for å påvirke foreldrene sin holdning til tilbudet.

Man bør også vurdere om man skal slå sammen SFO i de øvrige skoleferiene, eller om man rett og slett bør begrense eller avvikle ferietilbudet da det ikke er et lovpålagt tilbud. SFO-tilbudet ved den enkelte skole er kun feriestengt fire uker om sommeren, julaften, nyttårsaften og halve onsdagen i påskeuken. I tillegg er SFO stengt under de fem årlige planleggingsdagene. Ved å redusere tilbudet, slå sammen til en felles ferie-SFO eller avvikle SFO utenom skoleårets dager vil kommunen kunne spare betydelige summer. Personalet i SFO kan da ansettes for skoleårets dager, f.eks ved en trekkordning på 11 % (man jobber 100 % i skoleårets dager for 89 % lønn).

SFO-tilbud (2)

Dersom man antar at behovet for ferie-SFO er like stort i høstferie, vinterferie, juleferie og påskeferie som de fire ukene sommeren 2024, vil man kunne samle mellom 60- 105 barn på en felles ferie-SFO i alle ferier. Bemanningsnormen skal være i henhold til gjeldene norm fastsatt av kommunestyret (16,5 barn pr. voksen). For barn med særskilte behov kan bemanningen styrkes utover normen. Ved en felles ferie-SFO vil man i dette eksemplet kunne bemanne med fire-syv ansatte i ferier i tillegg til ressurser knyttet til utvidet SFO.

Avvikling av lokale ordninger som søskenmoderasjon mellom barnehage og SFO er også av økonomisk betydning for skolene og bør vurderes til tross for gode intensjoner. Det gis i dag 30 % søskenmoderasjon fra og med barn nr. 2 på den rimeligste plassen.

Utvidet SFO-tilbud

I Harstad kommune tilbyr en gjennom lokal forskrift gratis utvidet SFO for elever med særskilte behov fra 5.- 10. trinn. I nasjonalt lovverk er det kun elever i 5.- 7. trinn som har rett på utvidet SFO-tilbud.

For skoleåret 2024/25 har Harstad kommune følgende tall for utvidet SFO:

- 8 elever på barnetrinnet som utløser totalt 4,8 årsverk
- 6 elever på ungdomstrinnet som utløser totalt 3,6 årsverk

Kostnadene ved tilbudet belastes skolebudsjettene.

Telemarksforskning vil anbefale at Harstad kommune legger seg på nasjonalt nivå slik at tilbudet om utvidet SFO for ungdomstrinnet blir lagt til annen sektor i kommunen, eksempelvis helse. **Da vil SFO kunne redusere med 3,6 årsverk ut fra dagens behov.**

Hvordan drive SFO på en kostnadsmessig effektiv måte?

Ved å gjøre endringer i skolestruktur ser vi i denne utredningen at kostnadene til SFO er relativt uendret. Det kan kanskje være mulig å hente ut noe stordriftsfordeler ved SFO på Seljestad skole etter gjennomføring av sammenslåing med Kanebogen. Hvis vi estimerer effekten av denne stordriftsfordelen til 5-10 % har man potensiale til å spare inn i størrelsesorden 350 – 700 000 kr pr år. Vi har imidlertid ikke lagt dette potensialet inn som en del av effektberegningene i summeringen av skolestrukturalternativene.

Barns beste vurdering

I sammenheng med forslag om reduksjon eller avvikling av SFO-tilbud utenom skoleårets dager må man også ta hensyn til sårbare barn som trenger et godt og forutsigbart tilbud i sitt nærmiljø. Vi kjenner også til at det er utfordrende for barn som er bosatte flyktninger å komme seg mellom hjem og ferie-SFO. Dersom SFO-tilbudet blir avviklet i ferier vil det kunne få store konsekvenser for mange barn og deres familier. Mange barn trenger et godt og forutsigbart tilbud når foreldre er på jobb. På bakgrunn av barns beste vurdering vil vi ikke anbefale en avvikling av ferie-SFO, men en reduksjon i tilbudet ved å samordne felles ferie-SFO i øvrige skoleferier bør vurderes nærmere.

Effekter ressursbruk SFO ved endret struktur

Nåsituasjon			Kostnader											
SFO	Antall barn		Drift	pr. elev	FDV	pr. elev	Lønn	pr. årsverk	Pensjon	pr. årsverk	AGA	pr. årsverk	Total kost	Pr. elev
Medkila skole, SFO	93		24 613	265	-	-	1 975 529	403 169	463 847	94 663	125 225	25 556	2 589 214	27 841
Sørvik SFO	36		15 957	443	-	-	1 170 914	520 406	271 280	120 569	72 458	32 203	1 530 609	42 517
Kila skole, SFO	87		19 923	229	1 440	17	2 294 211	318 640	597 882	83 039	147 035	20 422	3 060 492	35 178
Kanebogen skole, SFO	105		3 462	33	-	-	3 121 483	452 389	740 807	107 363	196 773	28 518	4 062 525	38 691
Seljestad barneskole, SFO	98		28 490	291	-	-	2 777 400	462 900	663 040	110 507	172 542	28 757	3 641 472	37 158
Harstad skole, SFO	139		95 086	684	-	-	5 044 749	573 267	1 246 054	141 597	322 875	36 690	6 708 763	48 264
Bergseng skole, SFO	102		176 819	1 734	-	-	2 243 840	431 508	586 512	112 791	149 677	28 784	3 156 848	30 949
Lundenes skole, SFO	9		-	-	-	-	334 277	222 852	87 217	58 145	20 230	13 486	441 724	49 080
Sum			364 351		1 440		18 962 404		4 656 638		1 206 814		25 191 647	

Alternativ 1				Nye kostnader basert på tidligere kost per barn / årsverk											
SFO	Antall barn	Endring %	Endring #	Drift	pr. elev	FDV	pr. elev	Lønn	pr. årsverk	Pensjon	pr. årsverk	AGA	pr. årsverk	Total kost	Pr. elev
Medkila skole, SFO	115	24 %	22	30 403	265	-	-	2 625 838	414 333	618 181	97 543	166 219	26 228	3 440 641	29 951
Sørvik SFO	36	0 %	-	15 957	443	-	-	1 170 914	520 406	271 280	120 569	72 458	32 203	1 530 609	42 517
Kila skole, SFO	87	0 %	-	19 923	229	1 440	17	2 294 211	318 640	597 882	83 039	147 035	20 422	3 060 492	35 178
Kanebogen skole, SFO	0	-100 %	- 105	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Seljestad barneskole, SFO	181	85 %	83	52 656	291	-	-	5 248 575	477 143	1 249 512	113 592	328 320	29 847	6 535 110	36 081
Harstad skole, SFO	139	0 %	-	95 086	684	-	-	5 044 749	573 267	1 246 054	141 597	322 875	36 690	6 708 763	48 264
Bergseng skole, SFO	102	0 %	-	176 819	1 734	-	-	2 243 840	431 508	586 512	112 791	149 677	28 784	3 156 848	30 949
Lundenes skole, SFO	9	0 %	-	-	-	-	-	334 277	222 852	87 217	58 145	20 230	13 486	441 724	49 080
Sum				390 844		1 440		18 962 404		4 656 638		1 206 814		24 874 187	
Besparelse (-) / økning (+)				26 493		-		-		-		-		- 317 460	

Oppsummering: Det er antatt at ved nedleggelse av Kanebogen vil SFO-barn og tilhørende årsverk bli overført til Medkila og Seljestad med samme fordeling som øvrige 1.-4. klasseelever. Det er videre antatt at personalkostnader for disse årsverkene vil følge til nye skoler, og at driftskostnader per barn øker med historisk kost pr. barn på mottagende skoler (Medkila og Seljestad). Det er en mulighet at Seljestad vil kunne oppnå besparelser ved å utnytte stordriftsfordeler som følge av en potensielt betydelig økning i antall SFO-barn.

Dersom Seljestad oppnår stordriftsfordeler på 5 - 10 % av årlige kostnader utgjør dette:

5 % = 326 755

10 % = 653 511

* i tillegg kan SFO tilbudet reduseres ved å avvikle tilbudet til ungdomsskoleelever, som beskrevet på forrige side med 3,6 årsverk.
 ** ferietilbudet til ordinær SFO kan løses med 4-7 ansatte ved felles organisering på tvers av skolene.

Forsterket tilbud

Ressurssenter for ungdomsskolen

Rapporten «Forsterket skole i Harstad» ble utarbeidet av en lokal referansegruppe i 2018. Noe av utfallet ble etablering av et ressurscenter lokalisert på Seljestad ungdomsskole fra høsten 2019. På kommunens hjemmeside kan vi lese at målgruppen er elever på ungdomstrinnet med særskilt store tilretteleggingsbehov. Foresatte kan søke om plass for elever i målgruppen, og det er et frivillig tilbud. Et stort tilretteleggingsbehov, beskrevet i en sakkyndig vurdering, skal ifølge opplæringsloven ligge til grunn for inntaket. I behandlingen av innkomne søknader gjør kommunen en grundig vurdering i hver enkelt sak. Ressurssentret tar imot inntil 13 elever, men har i noen perioder tatt i mot flere. Et viktig moment er at elevene ved ressurscenteret har tilhørighet til en ordinær klasse med jevnaldrende ved samme skole slik at elevene er inkludert i fellesskapet. Ressurscenteret skal ivareta elevenes individuelle behov for tilpasset undervisning. Gjennom å etablere et fagmiljø på ressurscenteret vil man øke kvaliteten og kontinuiteten i det spesialpedagogiske tilbudet ressursenelevne får.

Telemarksforskning er av den oppfatning at dette er et viktig tilbud til en gruppe sårbare elever, og at modellen med veksling mellom skjerming og tilhørighet til ordinær klasse er en suksessfaktor, sammen med kvalifisert og spisset kompetanse.

I den nevnte rapporten anbefalte referansegruppen å senere dra veksler på ressurscenteret for ungdomsskolen til å utrede et lignende tilbud til elever ved barneskolene med eventuell oppstart skoleåret 2021/22. Dette er noe vi vil anbefale Harstad kommune å følge opp, noe vi også kommenterer i rapporten «Kartlegging og evaluering av kostnader til spesialpedagogisk hjelp, spesialundervisning og styrket tilbud til førskolebarn i Harstad kommune».

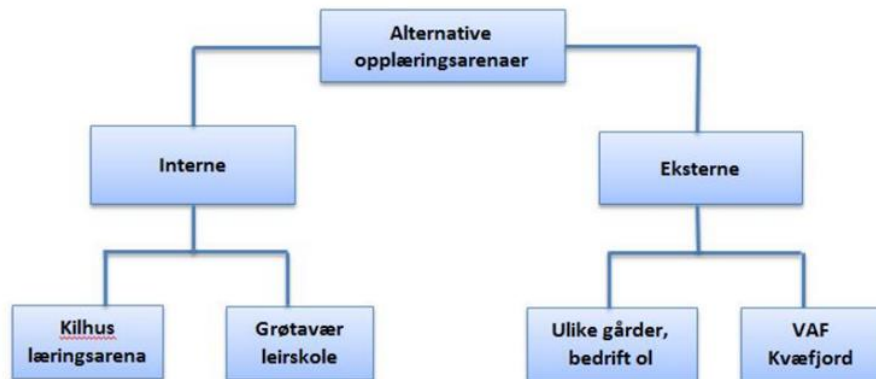
Alternativt opplæringstilbud (1)

Når en eller flere elever får opplæring på et annet sted enn på skolen sitt område, kallar vi opplæringsstedet en alternativ opplæringsarena.

Enkelte elever finner det vanskelig å følge den vanlige undervisningen i klassen. Meld.St. 18 (2010-2011) påpeker at det er viktig at skolene er fleksible og varierte i undervisning og organisering, og at de bruker nærmiljøet aktivt i opplæringen. Man kan velge å benytte alternative opplæringsarenaer, men det forutsetter en faglig begrunnelse og at tiltaket skal gagne den enkelte elev.

Harstad kommune har i 2016 utarbeidet «Alternative opplæringsarenaer – plan for Harstadskolen» der de blant annet beskriver følgende alternative opplæringsarenaer:

- Kilhus læringsarena
- Grøtavær leirskole
- Eksterne opplæringsarenaer som VAF, ulike bedrifter og gårder

§ 2-6 i opplæringslova sier at «Elevane har rett til å gå på ein skole i nærmiljøet». All offentlig grunnskoleopplæring skal være i samsvar med Opplæringsloven med forskrifter og gjeldende læreplanverk. Den alternative arenaen må derfor samsvare med kravene til offentlig grunnskole.

Det er noen sentrale prinsipper som har betydning for organiseringen av alternativt opplæringstilbud i Harstad kommune:

- Inkludering. Alle elevene skal inkluderes i opplæringen og få være en del av klassen/basisgruppen.
- Likeverd. Alle elever skal ha like muligheter til å utvikle seg gjennom arbeidet med fagene i et inkluderende læringsmiljø.
- Tilpasset opplæring. Opplæringen skal tilpasses elevene og forutsetningene til den enkelte elev og skal skje innenfor den ordinære opplæringen.

Det er ikke anledning til å plassere eleven på en alternativ opplæringsarena kun på grunnlag av foreldrenes samtykke. Når elevenes opplæringstilbud skal fastsettes må de tre sentrale prinsippene trekkes inn i vurderingen og eleven må ha en sakkyndig vurdering fra PPT. Hensynet til eleven er alltid det avgjørende.

Skolefaglig rådgiver, leder PPT og rektor v/Stangnes skole utgjør Harstad kommune sitt Tiltaksteam. Hvilken alternativ opplæringsarena en elev skal være på avgjøres ut fra elevens behov. Tiltaksteamet gjør vurderingene i samråd med en ansattrepresentant fra den aktuelle opplæringsarenaen.

Alternativt opplæringstilbud (2)

Når eleven er på alternativ opplæringsarena starter arbeidet med tilbakeføring i samarbeid med skolen. Alternativt startes prosessen for å sikre god overgang til videregående skole. Dersom det vurderes at eleven skal tilbake til hjemmeskolen utarbeides det en plan for en slik tilbakeføring. Se modell.

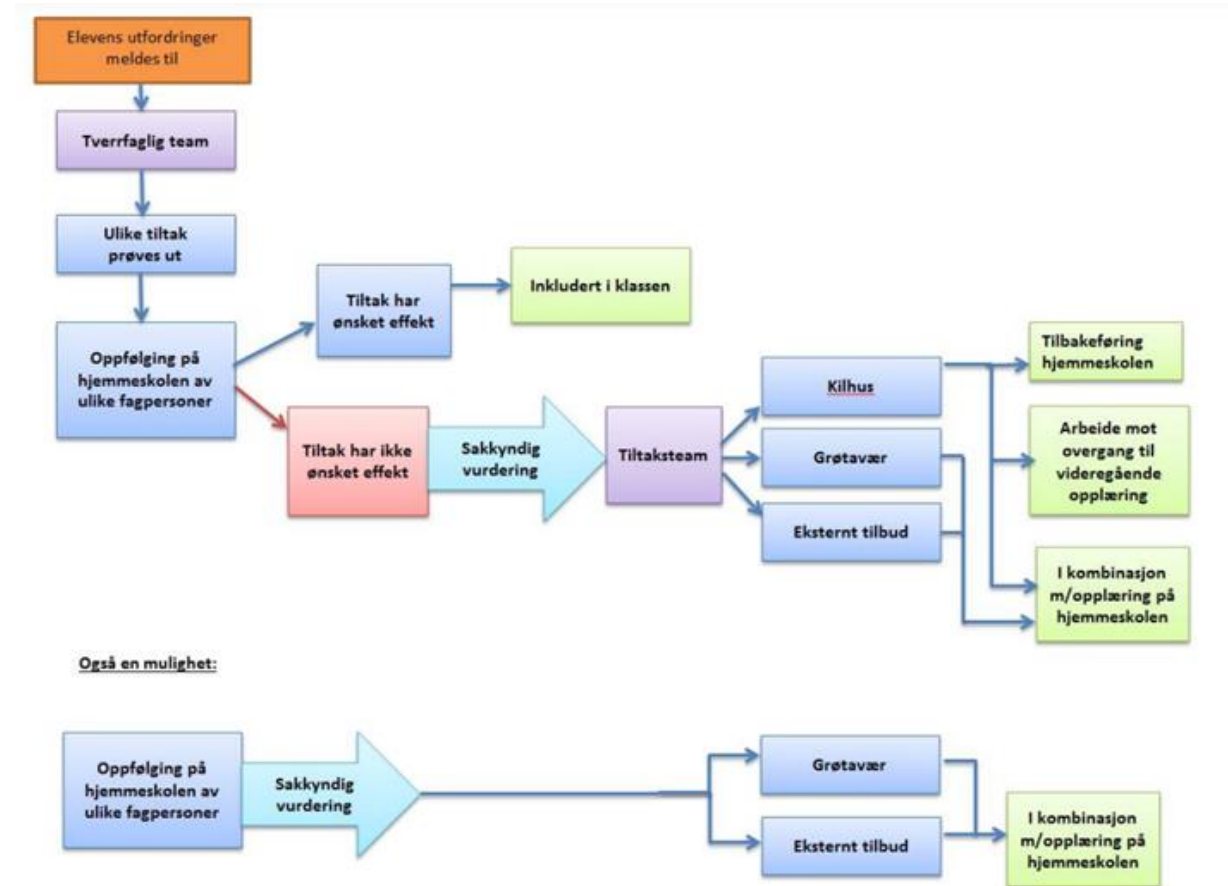
Kilhus læringsarena:

Kilhus læringsarena ble etablert i 2003 for barn på ungdomstrinnet som av ulike årsaker ikke mestret skolehverdagen på sin vanlige skole. I 2023 ble det etablert et prøveprosjekt hvor dette tilbudet ble utvidet til å gjelde for barn fra mellomtrinnet i tillegg. I forbindelse med denne utvidelsen var det noe debatt lokalt i Harstad vedrørende fysisk plass, og ved å sette i fare et allerede velfungerende tilbud. Telemarksforskning forstår imidlertid at behovet for et slikt tilbud til elever fra mellomtrinnet er tilstede.

Stangnes ungdomsskole:

Skolen sin særegenhet er at de legger vekt på praktisk tilnærming til kunnskap i samarbeid med videregående skole og lokalt næringsliv. Målgruppen er elever som har en større interesse for og vil ha et større faglig utbytte av praktisk læring.

De alternative opplæringsarenaene i Harstad er nærmere beskrevet side 24-26 i «Kartlegging og evaluering av kostnader til spesialpedagogisk hjelp, spesialundervisning og styrket tilbud til førskolebarn i Harstad kommune».

Skoletilbud til flyktningbarn- og unge

I ny opplæringslov § 3 -7 står det:

«Kommunen kan gi elevar som har budd kort tid i Noreg og har fått vedtak om særskild språkopplæring, heile eller delar av opplæringa i særskilde grupper eller klassar eller på særskilde skolar.

Kommunen kan berre gi slik innføringsopplæring dersom eleven eller foreldra samtykkjer. Kravet til samtykke gjeld likevel ikkje dersom opplæring gjennom eit særskilt organisert tilbod er nødvendig for å gi nykomne elevar eit forsvarleg opplæringstilbod i ein situasjon der det kjem svært mange fordrivne frå Ukraina.

Kommunen kan gjere vedtak om innføringsopplæring for ein elev for opp til eitt år om gongen, i til saman opp til to år. I vedtaket kan det gjerast unntak frå læreplanar i fag, jf. § 1-4 andre ledd, og fag- og timefordelinga, jf. § 1-6 første og andre ledd.»

En avgjørelse om at en elev skal få innføringsopplæring må fastsettes i et enkeltvedtak.

Formålet med den særskilte organiseringen av opplæringen er å lære elevene norsk så raskt som mulig.

Harstad kommune har relativt nylig etablert et innføringstilbud ved Harstad skole (1.- 7.trinn) og Seljestad ungdomsskole (8.- 10.trinn).

Pr. november 2023 hadde Harstad skole tre grupper med henholdsvis 9, 23 og 22 elever. Ved Seljestad ungdomsskole var elevene organisert i to grupper med henholdsvis 17 og 12 elever.

Telemarksforskning har fått inntrykk av at dette er et tilbud som av flere blir verdsatt, og at elevene raskere lærer seg norsk i spesialiserte grupper med gode kompetente lærere, før de starter i ordinær klasse. Likevel blir det påpekt at det er utfordrende med så store elevgrupper og at det er plassproblemer ved Seljestad ungdomsskole. Utfordringer med rekruttering og økonomi gjør at disse gruppene må bemannes av lærere fra rammen til skolene, og at ekstra ressurser til dette burde prioriteres ut fra integreringstilskudd eller lignende som kommunen mottar. Et annet alternativ er å integrere elevene i ordinære klasser fra dag en, der det meste av opplæringen blir en del av det ordinære tilbudet. Sistnevnte modell blir hyppig brukt over store deler av landet, med noe varierende resultat. Jo yngre elevene er, jo lettere kan det være å få en god opplæring i ordinær klasse, utfordringene øker gjerne i takt med elevens alder ved oppstart i norsk skole.

7

Konsekvenser av strukturendringer

Harstad kommune – tilgjengelig statistikk

Gjennomgang av inntrykk fra ulike datakilder

Som en del av informasjonsgrunnlaget våre vurderinger og anbefalinger vil lene seg på, så har vi gjennomgått offentlig tilgjengelig data relevant for oppdraget, spesifikt for Harstad.

Nøkkelinformasjon om skolene

241 av 2644 elever ved Harstads 11 skoler har vedtak om spesialundervisning per 01.10.2023. Disse er fordelt over alle skolene, med størst prosentandel ved Stangnes skole (37,5 % av skolens elevmasse), Lundenes skole (23,81 % av skolens elevmasse), og Sørvik skole (12,38% av skolens elevmasse). Prosentvis av elevtallet i hele kommunen har 9,11% av elevene vedtak om spesialundervisning. Andelen har vært økende, fra 6,4% i skoleåret 2020-2021.

28,6% av årstimene brukes til spesialundervisning og andre ressurser. Dette utgjør mer enn hver 4. time.

34,1 årsverk utføres av undervisningspersonale som ikke oppfyller kompetansekravene for tilsetting. Dette utgjør 13,35% av alle årsverkene.

Det er flest spesialpedagogiske vedtak på ungdomstrinnet (11,3%), men med et nesten likt antall på mellomtrinnet (11,1%). På samtlige trinn er det en overvekt av gutter med spesialpedagogiske vedtak.

Ca 13 av elevene fra ungdomsskolene i Harstad oppgis organisert i eget ressurscenter for elever med særskilt tilretteleggingsbehov ved Seljestad ungdomsskole. Stangnes ungdomsskole er en skole som er organisert annerledes enn andre skoler, og har et større antall elever som har vedtak om spesialpedagogiske tiltak. I tillegg har man to avdelinger av Kilhus læringsarena for mellomtrinnet og ungdomstrinnet i Harstad. Tilbudet blir gitt til elever som trenger en særskilt tilrettelagt arena for å få en likeverdig og tilpasset opplæring.

Elevundersøkelsen

- Resultater fra 5. til 10. trinn viser at det er motivasjon, vurdering for læring, og elevdemokrati og medvirkning skolene scorer lavest på, mens skolene får høy måloppnåelse når det gjelder felles regler.
- Mobbetall fra 7. og 10. trinn i Harstad viser at kommunen ligger over snittet for både fylket og landet.

Faglige resultat og gjennomføring

- I Harstad var det omtrent 96,5% av elevene på 10. trinn som begynte på videregående skole siste skoleår. Harstad kommune ligger under både landssnittet og snittet for Troms og Finnmark i følge «Tilstandsrapport for grunnskolen i Harstad 2023».
- Harstad ligger litt under landssnittet på grunnskolepoeng (som man trenger for å søke seg inn på videregående skole).
- Harstad ligger omtrent på landsnittet for resultater på skriftlig eksamen og litt under landssnittet for standpunktskarakterer.
- Resultater på nasjonale prøver viser at på 5. trinn ligger elevene under landssnittet i både engelsk, lesing og regning. For 8. trinn ligger resultatene i lesing og regning under landssnittet, mens i engelsk ligger det over landssnittet. For 9. trinn så ligger elevene på landssnittet i lesing, og litt under snitt i regning.

Pedagogiske konsekvenser

Sørvik skole

Ved å flytte mellomtrinnet fra Sørvik skole til Kila skole oppnår en et større faglig miljø for disse elevene. Fra å være en parallell ved Sørvik skole til å få flere paralleller ved Kila skole, øker sjansene for at det blir et sterkere faglig tilbud gjennom lærerteamet som underviser på trinnet. Med omleggingen av lærerutdanningen til mastergrad er det mer spesialisering innen to-tre fag som er den fremtidige normalen for lærerkompetanse. Når vi ser på folketallsframskrivingene er det skolekretsen rundt Sørvik skole som er blant områdene i Harstad som går mest tilbake. En forventet nedgang på 42 % for barn og unge i aldersgruppen 6-15 år innen 2050 gjør at man allerede nå bør rigge en struktur som gir forutsigbarhet. På den andre siden har vi forståelse for at man ønsker å opprettholde et 1-7 tilbud ved Sørvik skole. Det er særlig fint for de yngre elevene å ha gode rollemodeller ved skolen.

Oppvekstsenter i Sørvik

Ved å flytte mellomtrinnet fra Sørvik til Kila åpner en muligheter for å etablere et oppvekstsenter for barnehagen vegg i vegg, sammen med 1.- 4. trinn. Vi er kjent med at dagens organisering for barnehagen fungerer godt, og at enkelte er bekymret for svekking av barnehagens faglige miljø ved en slik strukturendring. Telemarksforskning er av den oppfatning at det er mange fordeler ved et oppvekstsenter, både faglig og sosialt, noe en har gode erfaringer med fra Øyriket oppvekstsenter. Tettere samarbeid mellom barnehage og skole, lettere overgang, bedre helhetlig pedagogisk tilbud er noen av fordelene ved en slik struktur. Felles ledelse kan også effektivisere driften og utnytte den faglige kompetansen.

Lundenes skole

Pr 1.10.2023 var det 42 elever på skolen, derav 11 som gikk på ungdomstrinnet. I folketallsframskrivingene ligger det an til en halvering av elevtallet innen 2050. Vår anbefaling er å flytte ungdomstrinnet til Hagebyen skole der de vil bli del av et større faglig fellesskap med flere paralleller. Ved å høre til en større ungdomsskole økes valgene innen valgfag og språkfag og en får tilgang til flere elever en kan samarbeide faglig med.

Kanebogen skole

Ved å legge ned Kanebogen skole og flytte elevene til Medkila og Seljestad vil man få oppgraderte fasiliteter som fremmer læring. Skolen er pr. i dag umoderne og utdatert og det fortelles om et skrikende behov for oppgraderinger av bygningsmassen. Selv om en flytter en hel skole med 261 elever (pr. 1.10.2023) som skal fordeles over to skoler vil en få adekvate størrelser på klasser også ved nye lokasjoner.

Stangnes ungdomsskole

Det er mulig at kvaliteten for de elevene som går på Stangnes er best slik skolen er organisert i dag, men med tanke på midlene som brukes på driften av skolen, så er det kun et relativt lite antall elever (maks 60) som får utnytte det. Det er relevant å stille seg spørsmålet: «Skal vi gi få elever best mulig kvalitet, eller så mange som mulig god nok kvalitet?». Fra et økonomisk perspektiv, så vil det trolig gi best effekt å fordele ressursene ut på øvrige enheter, og legge ned Stangnes med de innsparinger avslutning av drift vil gi (jfr. alternativ 1a). Kvalitetsmessig så kan det antas at stenging av Stangnes vil føre til at elevene som går der vil oppleve en reduksjon i kvalitet i tilbudet, samtidig som overgang tilbake til nærskolen kan bli sårbart for mange. Alternativ 1b innebærer derimot å beholde Stangnes slik den er organisert i dag. Man bør i den sammenheng også se nærmere på muligheter for å opprettholde Stangnes med redusert ressursbruk, eksempelvis gjennom å redusere tilbudet til færre elever eller kombinere tilbudet ved Stangnes med nærskolen.

Kilhus læringsarena og ressursenter for ungdomstrinnet

Telemarksforskning er av den oppfatning at Harstad kommune også i fremtiden vil trenge disse pedagogiske tilbudene til barn og unge som har behov. Dette gjelder også for mellomtrinnet slik det har vært utprøvinger av og planer om å etablere.

Konsekvenser for læringsmiljøet

Sørvik skole og Lundenes skole

Senter for praksisrettet utdanningsforskning (SePU) ved Høgskolen i Innlandet belyser i en rapport fra 2022 (Nordahl, 2022), at det ikke er sammenheng mellom sosial trivsel og skolestørrelse. Det vil si at elever bør ha de samme forutsetninger for å trives på både små og store skoler. Rapporten presiserer imidlertid at små skoler defineres med et elevantall som er vesentlig større enn Sørvik og Lundenes.

Thomas Nordahl understreker at det er liten grunn til å tro at mobbing forekommer i mindre grad på små skoler enn på store. Man kan også argumentere for at antallet barn og unge som den enkelte er i sosial interaksjon med, kan ha konsekvenser for eleven sin sosial mestring/læring.

Karl Jan Solstad peker i artikkelen «Bygdeskolen i Velstands-Noreg» på at vilkårene for sosial læring kan være gunstige ved små skoler, fordi elevene ved slike skoler har bredere sosial kontaktflate på tvers av alder og kjønn. Han viser til at elever ved fådelte skoler opplever stor grad av sosial likeverdighet. Dette kan være gunstig for intellektuell og sosial utvikling, som stimulerer evnen til å vise omsorg og ta ansvar, og som fremmer utviklingen av identitet og tilhørighet. Elever ved små bygdeskoler deltar også mer i lokalt organisasjons- og fritidsliv og utvikler sterkere tilhørighet til skolen.

Internasjonal forskning gir noe støtte for at mindre skoler kan være bedre for visse elevgrupper, men de forutsetter at de opplever seg inkludert, føler seg trygge og erfarer at de er betydningsfulle. For andre igjen kan det være en fordel å gå på en større skole, hvor det er flere og et større mangfold av elever. Noe som fører til at det kan være enklere å finne en venn som passer til en selv. Utenforskap på en liten skole kan også i noen sammenhenger oppleves mer stigmatiserende, da det for eksempel er færre muligheter til å gjemme seg bort og en blir dermed mer synlig i miljøet.

Forskning viser ellers at sammenhengen mellom elevenes trivsel og mobbing og skolestørrelse har tilnærmet ingen betydning for elevenes trivsel og omfanget av mobbing.

Kanebogen skole

Den største positive konsekvensen for læringsmiljøet ved nedleggelse av Kanebogen skole er at elevene får tilgang til moderne bygg og fasiliteter. På den andre siden er det flere som taler for at man burde oppgradere og bygge ny skole da Kanebogen er viktig for mange, og oppleves som et naturlig samlingspunkt i bydelen også på fritiden.

Stangnes ungdomsskole

Noen mener at Stangnes har en innretning og spesialisering som ivaretar elever på en måte som man ikke vil klare ved de andre enhetene, selv om ressursene ville blitt fordelt ut. Andre mener at ungdomsskolene vil kunne klare å ivareta elevene på en god måte dersom ressurser blir tilført slik at man kan organisere mer variert og praktisk undervisning for enda flere.

Et annet aspekt som diskuteres er stigmatisering som elever potensielt kan oppleve ved å gå på Stangnes, men forskning peker imidlertid på at for elever som allerede har hatt sosiale utfordringer ofte kan finne seg mer til rette, og enklere opprette relasjoner med jevnaldrende på spesialskoler (Sevendal, 2011).

Kilhus læringsarena og ressurscenter for ungdomstrinnet

Kilhus læringsarena ble etablert i 2003 for barn på ungdomstrinnet som av ulike årsaker ikke mestret skolehverdagen på sin vanlige skole. I 2023 ble det etablert et prøveprosjekt hvor dette tilbudet ble utvidet til å gjelde for barn fra mellomtrinnet i tillegg, noe som ble svært godt mottatt.

Ressurssenter lokalisert ved Seljestad ungdomsskole ble etablert fra 2019/2020 for elever på ungdomstrinnet med særskilt store tilretteleggingsbehov, og skiller seg fra tilbudet ved Kilhus ved at de med plass på ressurscenteret oftere har vansker som er vedvarende. Det er imidlertid et krav om at elevene skal ha tilhørighet til i en ordinær klasse av jevnaldrende. Det har vært omtalt å etablere et ressurscenter for barnetrinnet i tillegg, noe vi vil anbefale å utrede videre.

Barns beste vurdering

I henhold til FN's barnekonvensjon skal alle saker som gjelder barn, vurdere barnets beste og vektas opp mot andre momenter i saken. Synspunkta til barnet skal tillegges «behørig vekt i samsvar med barnets alder og modenhet.»

Barnekonvensjonen art. 3 og art. 12, Grunnloven § 104 og opplæringsloven § 10-1 og § 10-2 gir alle barn en rett til å bli hørt i saker som vedrører dem og at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn.

Barneombudet beskriver dette slik:

«For at beslutningsgrunnlaget skal være godt nok bør det gjøres en barnerettighetsvurdering. Dette vil sikre at konsekvensene for barn er kartlagt og at barnets beste er vurdert.

For å kunne følge barnekonvensjonen og norsk lov må det gjøres en vurdering av hva som er til barnets beste før det tas beslutninger som berører barn. Dette gjelder både i saker som berører enkeltbarn, i saker som berører en spesiell gruppe barn og i saker som berører barn generelt».

I arbeidet med utredningen av skolestruktur i Harstad har ungdomsrådet vært involvert gjennom intervju og gitt oss verdifulle innspill og synspunkter. Vi vil videre anbefale at alle elevrådene ved berørte skoler får en god og konkret presentasjon av skolestruktursaken slik at de kan gi sin uttale gjennom høringsarbeidet høsten 2024. For at barn skal få medvirke på en god måte må det legges til rette for involvering og god voksenstøtte i dette viktige arbeidet.

**Videre vil vi problematisere de mest omgripende tiltakene
Telemarksforskning anbefaler for fremtidig skolestruktur i Harstad
kommune, sett i lys av barns beste vurdering:**

Sørvik skole, Lundenes skole og Kanebogen skole

Flytting av flere eller alle trinn ved nærskolen kan få store konsekvenser for elevene som blir involvert. Å bygge relasjoner til nye medelever og voksne kan oppleves krevende for flere. Lengre skolevei og større fysisk avstand til skoleanleggene kan være en ulempe for noen. Barn har ofte sterk tilknytning til skolen sin og mange bruker skoleområdet aktivt også etter skoletid.

For andre elever vil det å få nye klassekamerater og tilhørighet i et større elevmiljø oppleves som en fordel både faglig og sosialt. Særlig for ungdomsskoleelever kan det være fordeler ved å gå i fulldelte klasser der man har større variasjon i hvem man samarbeider med faglig, men også hvem man velger som venner.

Ved skolestrukturendringer er det viktig å lytte til elevenes meninger, bruke tid og forberede på eventuelle endringer i god tid. Involvering, forutsigbarhet og trygghet er viktige momenter i en slik prosess. Tilvenning og det å bli trygg og kjent med ny skole er viktig for å sikre en god overgang dersom skolestrukturendringer blir gjennomført. I noen tilfeller kan det også være fornuftig at ansatte følger med elevene over i ny enhet.

I tillegg til å ta hensyn til elevene som eventuelt flyttes over til ny skole, må en også ta hensyn til elevene som blir igjen ved Sørvik og Lundenes. Det er også viktig å være bevisst på eventuelle konsekvenser for barnehagebarna i Sørvik dersom ny struktur og organisering påvirker dem.

Vi har forstått at elevene ved Kanebogen skole er glade i skolen sin og at skoleområdet blir hyppig brukt utenfor skolens åpningstider også. Den har med andre ord en samlande effekt og fremstår som et nærmiljøanlegg som fungerer nærest som et hjerte i bydelen. Likevel er det på det rene at skolen trenger en vesentlig oppgradering for å kunne fungere optimalt i fremtiden. Ved å fordele elevene ved Kanebogen skole på to nærliggende skoler med korte reiseavstander kan man risikere å splitte klassekamerater. En eventuell prosess med å tegne opp nye skolekretsgrenser må derfor gjøres på en grundig måte med høy grad av involvering, ikke minst fra barns side.

Barns beste vurdering (2)

Stangnes ungdomsskole

Stangnes ungdomsskole skiller seg fra de andre ungdomsskolene i Harstad ved at de særlig legger vekt på praktisk tilnærming til kunnskap i samarbeid med videregående skole og lokalt næringsliv.

Det har i flere år vært stor innsøking til Stangnes som i utgangspunktet bare har kapasitet til 60 elever.

Telemarksforskning er kjent med at dette er et populært tilbud for flere elever, og at skolen legger til rette på en måte som fører til gode faglige og sosiale resultater. For elevene ved Stangnes kan skolen være et «være eller ikke være» når det gjelder skoledeltakelse, og ut fra deres perspektiv vil trolig Stangnes være i tråd med barns beste vurdering. På den andre siden er det mange elever som ikke får tilgang til denne ressursen, som kunne hatt utbytte av at ressursene var fordelt mellom de ordinære ungdomsskolene i kommunen for å treffe bredere. Det har også i flere intervjuer vært pekt på stigmatisering i forbindelse med elever som går ved Stangnes. På den andre siden har vi fått inntrykk av at dette har vært noe avtakende de senere år.

Spørsmålet videre er om Stangnes i fremtiden bør være et fulltidstilbud eller et tilbud gitt i kombinasjon med nærskolen. Her vil det selvfølgelig være ulike meninger, men gjennom å redusere tilbudet til å gjelde deltid kan flere ungdommer ta del i Stangnes dersom skolen skal bestå tilnærmet som i dag.

Det er viktig å lytte til ungdommen sin stemme, både de som er elever ved Stangnes i dag, men også de som har søkt om skoleplass men fått avslag.

Samfunnsmessige konsekvenser

Den største samfunnsmessige konsekvensen av endret skolestruktur vil være av økonomisk art. Telemarksforskning mener at det ikke er bærekraftig økonomisk å bygge ny Kanebogen skole til vel 300 MNOK når det er et rimeligere alternativ å benytte seg av kapasitet ved Medkila skole og Seljestad barneskole som ligger henholdsvis 2-3 km fra Kanebogen skole. Dersom en også legger demografisk utvikling til grunn skal elevtallet i Harstadskolen synke med omtrent 8-9 % frem til 2050. I delområdet Kanebogen- Seljestad er det spådd en nedgang i samme periode på omtrent 19 %. Bygningsmassen ved Kanebogen skole er så gammel og utdatert at det ikke er et reelt alternativ å «fortsette som før» uten nybygging eller strukturendring.

Når det gjelder endringer av Sørvik skole og Lundenes skole, er dette ikke en nedleggelse av skolene, men en flytting av tre trinn ved hver av skolene. Ved å skjerme de yngste elevene mot lengre skolevei og større enheter vil bygdesamfunnet fremdeles ha gleden av å få/beholde et oppvekstsenter både i Sørvik og i Øyriktet.

I perspektiv av kostnadsreduksjon, og i samstemthet med tilleggsprosjektet, mener Telemarksforskning det beste alternativet – både for kommunens ressursbruk og for å kunne gi flere elever et bedre tilbud, er å avvikle drifta ved Stangnes ungdomsskole gradvis over en periode på 3-5 år. Denne tidsperioden for avvikling er nødvendig for å opprettholde tilbudet til elevene som går der i dag, og for å skåne disse for overganger tilbake til sine nærskolene. I denne perioden reduserer man videre gradvis antall elever som kommer inn på skolen til det er slutt. Det er imidlertid viktig at fremtidige elever som ikke får et tilbud på Stangnes får den kvalitetsmessige oppfølging de vil ha krav på ved sine nærskolene.

Skoleskyss og farlig skolevei

§ 4- 1 i opplæringslova Rett til skyss til og frå skolen for elevar i grunnskolen

«Elevar på 1.trinn har rett til gratis skyss dersom dei bur meir enn to kilometer frå skolen. Elevar på 2. til 10. trinn har rett til gratis skyss dersom dei bur meir enn fire kilometer frå skolen. Elevar har rett til gratis skyss dersom ein del av vegen er særleg farleg eller vanskeleg. Elevar som treng båttransport, har rett til slik transport gratis...»

I harstadskolen inkludert den private montessoriskolen er det mange elever som har rett på skoleskyss. Pr 30.06.2023 var det 636 elever som mottok skoleskyss, omtrent hver fjerde grunnskoleelev. Kostnader pr mnd samlet for skolene var på vel 500.000 kr inkl. mva.

En skolestrukturendring vil øke skysskostnader noe, men trolig ikke av betydelig art sett i sammenheng med innsparinger disse endringene vil medføre. For elever ved mellomtrinnet på Sørvik skole og elevene ved ungdomsskolen på Lundenes skole vil reisetiden og reisekostnaden øke. En del elever ved Kanebogen skole må belage seg på skoleskyss til Medkila skole eller Seljestad barneskole. Avstanden mellom Kanebogen skole og Medkila skole er omtrent 3,2 km, mens avstanden mellom Kanebogen skole og Seljestad barneskole er omtrent 2,1 km. Likevel vil elever som bor i gangavstand til Kanebogen skole mulig ha rett på skoleskyss fra sin adresse. I tillegg må det vurderes om skoleveien er særlig farlig. Dette med farlig skolevei ble påpekt av leder for det kommunale foreldreutvalget. Farlig skolevei på enkelte steder medfører dessverre at elever må kjøres selv om gangavstanden er innenfor. Det pågår mye byggeaktivitet på veiene i Harstad, og når Harstadpakken er ferdigstilt i nær fremtid vil det ha betydning for framkommelighet for elever på skolevei.

Skolekretsgrenser

- Ved en endring i skolestrukturen i det som er skissert i denne rapporten som alternativ 1 innebærer det at Kanebogen skole legges ned. Elevene her foreslås flyttes til Medkila skole og Seljestad skole, dersom dette alternativet vedtas.
- Av Kanebogen skoles drøyt 250 elever er det plass til om lag 100 elever ved Medkila skole ved å utnytte ledig kapasitet i bygningsmassen ved denne skolen. Denne flyttingen antas å kunne gjennomføres uten behov for vesentlige nyinvesteringer i bygg.
- De resterende elevene (om lag 150) foreslås flyttes til Seljestad skole. Dette vil medføre en utvidelse av ombyggingen som allerede er planlagt her.
- Ved gjennomføring av et slikt tiltak må kommunen gjøre vedtak om endringer i forskrift om fastsatte skolekretsgrenser. Opplæringsloven §2-6 legger føringer for hvilke forhold kommunen må ta hensyn til i forbindelse med endringer av skolekretsgrensene (se tekstboks)
- I tabellen på påfølgende side har vi gjort estimerer på hvordan elevene fra Kanebogen fordeles mellom Medkila og Seljestad skoler. Vi gjør imidlertid oppmerksom på at fordelingen er preget av usikkerhet, basert på usikkerheten rundt fremtidige elevtallsprognoser som ikke er 100 % treffsikre på grunnkrets nivå.

Fra opplæringsloven:

§ 2-6. Kva grunnskole eleven skal gå på

Elevane har rett til å gå på ein skole i nærmiljøet. Kommunen kan gi forskrift om skolekrinsar. Ved tildeling av skoleplass og fastsetjing av forskrift om skolekrinsar skal kommunen leggje særleg vekt på kva skole som ligg nærast heimen. Kommunen kan også ta omsyn til topografi, trafikktilhøve og kapasiteten på skolane, og at barn i same nabolag skal få gå på same skole. Etter søknad kan eleven takast inn på ein annan skole enn den eleven har rett til å gå på.

Fordeling av elever ved endring av struktur Kanebogen – Medkila – Seljestad

Skole	Elever				Årsverk			Elev pr årsverk		Areal	
	1.-4.	5.-7.	8.-10.	Totalt	Admin	Undervisning	Totalt	Admin	Undervisning	m2	m2 / elev
Medkila skole	110	80	0	190	2	14,85	16,85	95,0	12,8	3997	21,0
Kanebogen skole	144	117	0	261	2,5	23,28	25,78	104,4	11,2	4320	16,6
Seljestad barneskole	151	111	0	262	2	19,01	21,01	131,0	13,8	4707	18,0

Etter overføring av elever, uten overføring av årsverk

Skole	Elever				Årsverk			Elev pr årsverk		Areal	
	1.-4.	5.-7.	8.-10.	Totalt	Admin	Undervisning	Totalt	Admin	Undervisning	m2	m2 / elev
Medkila skole	140	150	0	290	2	14,85	16,85	145,0	19,5	3997	13,8
Kanebogen skole	0	0	0	0	2,5	23,28	25,78	0,0	0,0	4320	0,0
Seljestad barneskole	265	158	0	423	2	19,01	21,01	211,5	22,3	4707	11,1

Etter overføring av både elever og årsverk

Skole	Elever				Årsverk			Elev pr årsverk		Areal	
	1.-4.	5.-7.	8.-10.	Totalt	Admin	Undervisning	Totalt	Admin	Undervisning	m2	m2 / elev
Medkila skole	140	150	0	290	3,0	23,8	26,7	98,0	12,2	3997	13,8
Kanebogen skole	0	0	0	0	0	0	0			4320	0,0
Seljestad barneskole	265	158	0	423	3,5	33,4	36,91	119,4	12,7	6167	14,6

 = redusert tall
 = økt tall

Elever	n	%
Kanebogen total	261	100,0 %
Hvorav 1.-4.	144	55,2 %
Hvorav 5.-7.	117	44,8 %
Endring	n	%
- 100 til Medkila	100	38,3 %
161 rest til Seljestad	161	61,7 %
Fordeling av 100 til Medkila	n	%
1.-4.	30	30 %
5.-7.	70	70 %
Fordeling av 161 til Seljestad	n	%
1.-4.	114	71 %
5.-7.	47	29 %
Undervisningsårsverk	n	%
Kanebogen total	23,3	100,0 %
38,3% til Medkila	8,9	38,3 %
61,7% rest til Seljestad	14,4	61,7 %
Admin årsverk	n	%
Kanebogen total	2,5	100,0 %
38,3% til Medkila	1,0	38,3 %
61,7% rest til Seljestad	1,5	61,7 %
Tilbygg Seljestad	kvm	
Bygges ut med	1460	
	Medkila	Seljestad
% 1. - 4. til	26,3 %	73,7 %
% 5. - 7. til	59,8 %	40,2 %

8

Økonomi

Økonomiske konsekvenser

- I denne rapporten har vi tatt utgangspunkt i de utredede alternativer på skolestruktur i Harstad kommune.
- Alternativ 0 innebærer å videreføre dagens skolestruktur. Dette alternativet innebærer betydelige investeringer i skolebygg ved bygging av ny Kanebogen skole og utbygging av ny "Rødskole" på Seljestad skole.
 - I dette alternativet er utbygging av Seljestad skole basert på økonomiske forutsetninger i forprosjekt til denne utbyggingen med en investeringsramme på totalt 80 millioner kroner.
 - Kanebogen skole er per i dag i dårlig byggeteknisk forfatning og må bygges ny dersom man skal opprettholde denne skolen. Utbygging av ny Kanebogen skole er ikke detaljprosjektert, men prosjektet er i våre beregninger nøkternt estimert med en investeringsramme på 300 millioner, basert på erfaringer fra tilsvarende prosjekter.
- Alternativ 1a i estimering av de økonomiske konsekvensene av endret skolestruktur innebærer nedleggelse av Kanebogen skole der elevene fordeles til Medkila skole og Seljestad skole. Dette vil innebære en noe større utbygging av Seljestad skole ("Rødskolen") enn først prosjektert. I tillegg innebærer alternativ 1 økonomiske konsekvenser av å flytte mellomtrinnet fra Sørvik skole og ungdomstrinnet fra Lundenes skole.
- Alternativ 1b innebærer de same endringene som i alternativ 1a, men der tilbudet på Stangnes ungdomsskole videreføres som i dag. I alternativ 1a er det forutsatt at ressursene som i dag brukes på Stangnes skal spres ut på de øvrige ungdomsskolene i kommunen. Av økonomiske konsekvenser er det derfor ingen forskjeller mellom alternativ 1a og 1b.

Økonomiske forutsetninger

- Vi har tatt følgende økonomiske forutsetninger for å beregne konsekvenser av de utredede alternativene vi presenterer i denne rapporten. Vi har valgt å se på:
 - Undervisningsårsverk
 - Administrative årsverk
 - Investering og kapitalkostnader
 - Skysskostnader
 - SFO-kostnader
 - Kontingenter, gebyrer, lisenser og dataprogram
 - Skoledrift og FDV

Økonomiske forutsetninger – årsverk

- Undervisningsårsverk
 - I beregningen av årsverksbesparelser ved strukturendringer har vi undersøkt hver enkelt skoles forbruk av årsverk relativt til lærernormen. Lærernormen ble innført i 2019 for å synliggjøre skolens over- eller underforbruk av lærerressurser gitt et normalnivå for elever per lærer.
 - I modelleringen er det benyttet TNOK 750 for brutto kostnad av et undervisningsårsverk. Dette er gjort etter en gjennomsnittsberegning av lønnskostnader i regnskapet for 2023. Beregningene er foretatt både for å illustrere hvor effektivt skolene bruker undervisningsårsverk i dagens skolestruktur i tillegg til å vise mulig besparelse ved å omstrukturere til større skoler. Ved å anta at skolene etter en eventuell omstrukturering effektiviserer bruken av undervisningsårsverk til nivå på gjennomsnittet til skoler av lik størrelse regner vi frem en årlig besparelse.
- Administrative årsverk
 - I beregningen av mulig besparelse ved de forskjellige strukturalternativene for administrative årsverk har vi sammenlignet grunnskoler i Harstads forbruk per elev med skoler av lik skolestørrelse.
 - Basert på gjennomsnitt for forbruk av administrative årsverk gitt skolestørrelse for henholdsvis barneskoler og ungdomsskoler har vi beregnet hva kommunen kan forvente av administrativt forbruk ved de ulike alternativene gitt strukturendring. I beregningen har vi benyttet TNOK 830 for kostnad av et administrativt årsverk.

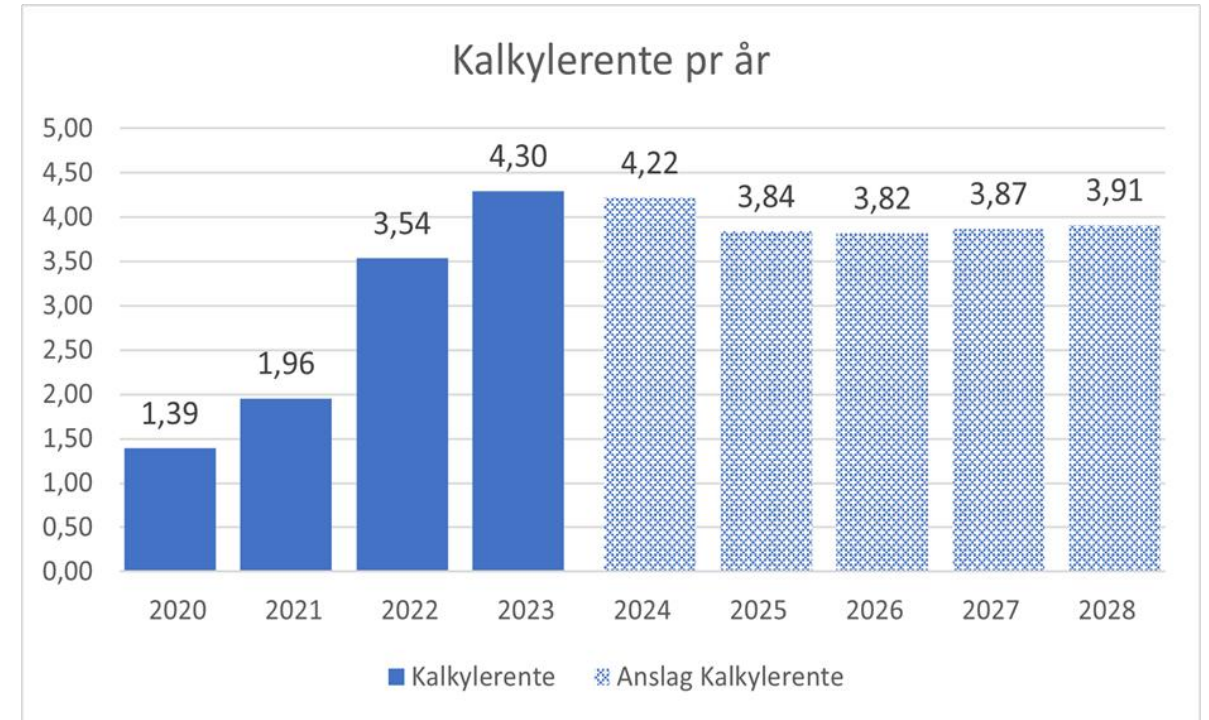
Økonomiske forutsetninger – andre driftskostnader

- Kontingenter, gebyrer, lisenser, dataverktøy mv.
 - Dette er en relativt stor kostnadspost i skoleregnskapene, og vi ser at større skoler forbruker mindre per elev på dette, noe som er naturlig da avtaler for tilganger ofte inngås i kvantum. Det forventes dermed at årlig kostnad til dette går ned ved en omstrukturering til større og færre skoler. Vi har modellert årlig kostnad ved strukturendringsalternativer med følgende kostnader per elev (basert på skoleregnskapene 2023):
 - Stor ungdomsskole: kr 800 per elev
 - Stor barneskole: kr 1500 per elev (beregnet som et snitt av de to største, rundet av til nærmeste 50)
 - Middels barneskole: kr 1650 per elev
 - Middels ungdomsskole: kr 1400 per elev
- Skoledrift og FDV
 - Kostnader til byggdrift regnes ofte som en funksjon av samlet bygningsareal og en sats per m². Ved utformingen av strukturalternativene har man hatt fokus på å finne løsninger som i størst mulig grad utnytter allerede eksisterende bygningsmasse. Av den grunn har vi i stedet benyttet antall elever som kostnadsdriver og tatt utgangspunkt i bygg- og skoledrift i skoleregnskapene for 2023. Kostnadene er fordelt etter antall elever.

Økonomiske forutsetninger – investeringskalkyler

- En stor del av de økonomiske konsekvensene av fremtidens skolestruktur i Harstad kommune er knyttet opp mot investeringer i skolebygg. Ved disse beregningene har vi satt kapitalkostnad lik Kommunalbankens renteestimat for perioden 2024 – 2028 + kapitalslit (avskrivninger) basert på 40 års levetid på bygningsmassen.
- For prosjektet er det presentert bygging av ny Kanebogen skole i alternativ 0. Denne er ikke detaljprosjektet, men estimert konservativt til 300 millioner, basert på tilsvarende erfaringstall. (Denne utbyggingen innebærer ikke bygging av ny svømmehall på Kanebogen, men oppføring av en gymsal.)

Rentekostnad	3,93 %
Kapitalslit	2,50 % Basert på 40 års levetid skolebygg
Sum kapitalkostnad	6,43 %

Økonomiske effekter – elever og årsverk ved skolene

- Harstad kommune har i dag lite å gå på når det gjelder pedagogisk bemanning i skolene. Gjennomføring av eventuelle strukturendringer vil dermed ikke føre til store endringer på denne type driftsutgifter, forutsatt overholdelse av lærernormen.
- I de påfølgende tabellene viser vi estimert effekt på utviklingen i årsverk på de ulike skolene ved endringer av struktur gitt dagens elevantall.
- I den påfølgende tabell vil fargekodene i tabellen ved gjennomføring av alternativ 1 til skolestruktur innebære en reduksjon fra dagens situasjon der fargekoden er rød og økning fra dagens situasjon der fargekoden er grønn.
- Totalkostnaden ved lønn til ansatte vil i mindre grad bli påvirket av strukturendringer. Det legges opp til noe større gruppestørrelse på ungdomstrinnet – som vil gi effekt, i tillegg til en besparelse på administrative årsverk.

Økonomiske effekter – tabell over endringer i elevtall og årsverk

Scenario alternativ 1														
Skole	Elever					Årsverk		Årsverk 1.-4.		Årsverk 5.-7.		Årsverk 8.-10.		Samlede årsverk
	1.-4.	5.-7.	8.-10.	Totalt	Endring %	Admin	Elever pr admin	Undervisning	Elever pr lærer	Undervisning	Elever pr lærer	Undervisning	Elever pr lærer	Undervisning
Medkila skole	140	150	0	290	52,6 %	2,5	116,0	11,74	11,93	13,15	11,40	0,0	0,0	24,9
Sørvik skole	53	0	0	53	-49,5 %	0,7	75,7	6,33	8,37	0,00	0,00	0,0	0,0	6,3
Kila skole	127	158	186	471	12,4 %	3,1	152,4	12,05	10,54	17,24	9,16	18,0	10,3	47,3
Kanebogen skole	0	0	0	0	-100,0 %	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0	0,0	0,0
Seljestad barneskole	265	158	0	423	61,5 %	2,5	169,2	17,23	15,38	14,92	10,59	0,0	0,0	32,1
Seljestad ungdomsskole	0	0	367	367	0,0 %	2,0	183,5	0,00	0,00	0,00	0,00	32,2	11,4	32,2
Harstad skole	200	163	0	363	0,0 %	3,0	121,0	22,44	8,91	16,38	9,95	0,0	0,0	38,8
Hagebyen skole	0	0	284	284	4,0 %	1,8	160,6	0,00	0,00	0,00	0,00	24,0	11,8	24,0
Bergseng skole	170	136	0	306	0,0 %	1,8	174,9	14,31	11,88	9,46	14,38	0,0	0,0	23,8
Stangnes ungdomsskole	0	0	56	56	0,0 %	1,3	41,8	0,00	0,00	0,00	0,00	10,2	5,5	10,2
Lundenes skole	15	16	0	31	-26,2 %	1,0	31,1	6,50	2,31	2,09	7,66	0,0	0,0	8,6
Endring						-2,2						-7,1		

Økonomiske effekter – lønnskostnader

Nåsituasjon		tall inkl. overtid/tillegg o.l.				
Skole	Lønn	Lønn pr årsverk	AGA	AGA pr årsverk	Pensjon	Pensjon pr årsverk
Medkila skole	14 601 267	866 544	852 208	50 576	1 828 871	108 538
Sørvik skole	8 888 226	677 456	546 090	41 623	1 105 226	84 240
Kila skole	34 805 958	738 353	1 922 170	40 776	3 727 676	79 077
Kanebogen skole	22 700 485	880 546	1 338 419	51 917	3 103 581	120 387
Seljestad barneskole	25 599 202	868 429	1 459 320	69 458	3 291 589	156 668
Seljestad ungdomsskole	32 419 801	893 846	1 814 940	50 040	3 796 269	104 667
Harstad skole	33 181 004	793 424	1 859 833	44 472	4 399 999	105 213
Hagebyen skole	21 591 063	850 377	1 214 142	47 820	2 269 805	89 398
Bergseng skole	24 847 643	973 654	1 430 874	56 069	2 802 684	109 823
Stangnes ungdomsskole	11 411 277	881 180	636 155	49 124	1 339 725	103 454
Lundenes skole	7 389 284	644 227	416 131	36 280	815 607	71 108
Sum	237 435 211		13 490 282		28 481 032	
						Totalt
						279 406 524

Alternativ 1 tall inkl. overtid/tillegg o.l.

Skole	Admin			Undervisning		
	Lønn	Pensjon	AGA	Lønn	Pensjon	AGA
Medkila skole	2 250 000	269 894	127 838	21 220 214	2 545 425	1 205 662
Sørvik skole	630 000	75 570	35 795	5 395 833	647 246	306 573
Kila skole	2 782 160	333 728	158 073	40 311 047	4 835 425	2 290 340
Kanebogen skole	-	-	-	-	-	-
Seljestad barneskole	2 250 000	269 894	127 838	27 401 951	3 286 942	1 556 888
Seljestad ungdomsskole	1 800 000	215 915	102 270	27 447 996	3 292 465	1 559 504
Harstad skole	2 700 000	323 873	153 405	33 091 031	3 969 364	1 880 123
Hagebyen skole	1 591 648	190 923	90 432	20 458 134	2 454 012	1 162 363
Bergseng skole	1 575 000	188 926	89 486	20 262 076	2 430 494	1 151 224
Stangnes ungdomsskole	1 206 000	144 663	68 521	8 694 707	1 042 955	494 004
Lundenes skole	696 786	107 572	50 952	6 422 307	770 374	364 894
Sum	17 481 594	2 120 958	1 004 610	210 705 295	25 274 702	11 971 577
						Totalt
						268 558 735

For alternativ 1, som dekker både alternativ 1a og 1b, er lønn i kalkylen beregnet ut fra en gjennomsnittlig lønnskostnad. For nåsituasjonen er tall hentet fra kommunens regnskap, som tar hensyn til ulik godtgjøring for tilleggsgutdannning, ansiennitet, mv. for den enkelte ansatte ved de ulike skolene. Dette betyr at særlig på de mindre skolene vil endringer i ansenitet, utdanningsnivå etc. påvirke beregningene.

Økonomiske effekter – skoledrift, FDV og skyss

- Ved gjennomføring av strukturalternativ 1 anslår vi at Harstad vil få en svak økning i kostnadene til skoledrift, FDV og skyss. Endringene er imidlertid små.
- Isolert sett reduseres kostnadene ved å redusere antall skolebygg.
- I motsatt retning trekker noe økning i skysskostnader i hovedsak som følge av endringen ved å flytte mellomtrinnet fra Sørvik skole til Kila skole og ungdomstrinnet fra Lundenes skole til Hagebyen skole. Endringen ved å legge ned Kanebogen skole og flytte elevene til hhv. Medkila og Seljestad skoler vil i liten grad påvirke kostnadene til skyss.
- Der man bygger nye bygg vil man også forvente en økning i FDV kostander. Normalt sett vil man kanskje kunne forvente at det er billigere å drifte og vedlikeholde nye tidsriktige skolebygg enn gamle skoler. Årsaken til at man vanligvis regner med en økning i FDV kostnader er at det er dyrere å drifte og vedlikeholde nye skolebygg enn å la være å vedlikeholde gamle bygg, som ofte er tilfellet i praksis. Det ser en ved det vedlikeholdsetterslepet som ofte eksisterer ved eldre skoler.

Økonomiske effekter – skoledrift, FDV og skyss (2)

Dagens situasjon

Skole	Driftsutgifter eks. personal, lisenser - 2023 regnskap	Antall elever	Kost pr. elev
Medkila skole	553 687	190	2 914
Sørvik skole	421 603	105	4 015
Kila skole	1 266 582	419	3 023
Kanebogen skole	1 077 184	261	4 127
Seljestad barneskole	1 145 641	262	4 373
Seljestad ungdomsskole	1 543 128	367	4 205
Harstad skole	1 724 542	363	4 751
Hagebyen skole	806 471	273	2 954
Bergseng skole	1 239 785	306	4 052
Stangnes ungdomsskole	1 313 781	56	23 460
Lundenes skole	518 863	42	12 354
Sum	11 611 267		

Nye kost.drivere i Alternativ 1

Skole	Driftsutgifter eks. personal, lisenser - alternativ 1	Antall elever	Kost pr. elev	Klassifisering
Medkila skole	1 191 689	290	4 326	Stor B
Sørvik skole	212 809	53	4 015	Liten B
Kila skole	1 352 583	471	3 023	Samlet
Kanebogen skole				
Seljestad barneskole	1 738 223	423	4 326	Stor B
Seljestad ungdomsskole	1 543 128	367	4 205	Stor U
Harstad skole	1 724 542	363	4 751	Stor B
Hagebyen skole	965 724	284	3 579	Stor U
Bergseng skole	1 239 785	306	4 052	Stor B
Stangnes ungdomsskole	1 313 781	56	23 460	Liten U
Lundenes skole	382 970	31	12 354	Samlet
Sum	11 665 234			

Endring fra dagens struktur

53 967

grå farge = ikke påvirket av endret struktur

forutsetter 5 % rasjonalisering ved strukturendringer

Økonomiske effekter – IT-relaterte kostnader

- Kostnader til avgifter, gebyrer, lisenser, IT-kostnader osv er etter hvert blitt en betydelig kostandsfaktor for skolesektoren. Gjennomføring av strukturendringer vil innebære tilnærmet samme kostnad som i dag.

Dagens situasjon

Skole	Avgifter, gebyrer, lisenser o.l. konto 1195	Antall elever	Kost pr. elev	Klassifisering
Medkila skole	99 510	190	524	Middels B
Sørvik skole	38 793	105	369	Middels B
Kila skole	128 379	419	306	Samlet
Kanebogen skole	97 741	261	374	Stor B
Seljestad barneskole	297 786	262	1 137	Stor B
Seljestad ungdomsskole	363 618	367	991	Stor U
Harstad skole	172 438	363	475	Stor B
Hagebyen skole	248 929	273	912	Stor U
Bergseng skole	344 035	306	1 124	Stor B
Stangnes ungdomsskole	77 003	56	1 375	Liten U
Lundenes skole	25 265	42	602	Samlet
Sum	1 893 498	2 644		

Kostnadsdrivere i alternativ 1 (a og b)

Skole	Avgifter, gebyrer, lisenser o.l. konto 1195	Antall elever	Kost pr. elev	Klassifisering
Medkila skole	225 505	290	778	Stor B
Sørvik skole	19 581	53	369	Liten B
Kila skole	144 311	471	306	Samlet
Kanebogen skole				
Seljestad barneskole	328 926	423	778	Stor B
Seljestad ungdomsskole	363 618	367	991	Stor U
Harstad skole	172 438	363	475	Stor B
Hagebyen skole	270 171	284	951	Stor U
Bergseng skole	344 035	306	1 124	Stor B
Stangnes ungdomsskole	77 003	56	1 375	Liten U
Lundenes skole	18 648	31	602	Samlet
Sum	1 964 237	2 644		
Endring fra dagens struktur	70 739			

grå farge = ikke påvirket av endret struktur

Økonomiske effekter – investeringer

- Tidligere i rapporten har vi omtalt at den største økonomiske effekten ved å gjennomføre strukturendringer i skolesektoren i Harstad er at en kan spare betydelige beløp i reduserte investeringer, og påfølgende kapitalkostnader. Elevtallsprognosene fremover tilsier også at det vil være viktig for kommunen å utnytte bygningsmassen effektivt med fallende elevtall i tiden fremover.
- Dersom det ikke gjøres endringer vil det være nødvendig å investere i bygging av en ny Kanebogen skole. Etter vår befaring i forbindelse med denne utredningen fremstår skolen i dårlig teknisk forfatning. Bygningsmessig er den også oppført på en måte som gjør det krevende å ruste opp og modernisere eksisterende bygningsmasse.
- Dette prosjektet er ikke detaljprosjektet. Vi har således ingen kvalitetssikrede beløp på hvor mye en slik investering vil innebære i beløp. Vi har imidlertid grovt estimert investeringsbehovet for en ny skole til 300 millioner kroner. Beløpet er ikke kvalitetssikret, men er drøftet med kommunens avdeling for bygg og eiendom. Basert på lignende skolebygg og tilsvarende prosjekter mener vi imidlertid at estimatet på 300 millioner kroner er et meget nøkternt estimat, som innebærer at vi mener at de økonomiske effektene vil være minst på det nivået vi skisserer i denne rapporten. Estimatet som her er utarbeidet er forutsatt at det ikke bygges ny svømmehall på Kanebogen, men at det oppføres en gymsal av enkel, men forskriftsmessig standard. Kalkylene er gjennomgått med kommunens byggavdeling.
- En utbygging/ombygging av Seljestad skole "Røds skolen" er uansett planlagt og prosjektert. Dersom man gjennomfører endringer i tråd med denne rapporten vil det innebære at Seljestad vil motta om lag 150 nye elever fra Kanebogen. Dette vil innebære en noe større utbygging av Seljestad skole enn det som per i dag er planlagt. Beløpene som er anvendt i denne rapporten på en utvidet ombygging av Seljestad skole er ikke detaljprosjektet, men estimert ut fra det eksisterende utbyggingsprosjektet og tilsvarende erfaringstall. Vi mener dette gir et godt estimat på effekten av dette prosjektet.
- De resterende om lag 100 elevene fra Kanebogen overføres til Medkila skole. Denne skolen har per i dag ledig kapasitet til å motta om lag 100 elever uten at det innebærer behov for investeringer i bygningsmassen.

Økonomiske effekter – investeringer i alternativ 0

Alternativ 0 - Kanebogen og Rødskolen	m ²	Beskrivelse av tiltak	Unslått langsiktig investeringskostnad (NOK)
Kanebogen - Ny skole	4720	Nybygg skole Kanebogen	300 000 000
Rødskolen - Tilbygg	1460	Nybygg skole	80 000 000
Rødskolen - Oppgraderinger	n/a	Branntekniske oppgraderinger	4 276 000
Midlertidige skolerigg Seljestad og Kanebogen	n/a	Midlertidig skolerigg (initiell kost + 2-3 års årlig kostnad)	45 000 000
Sum	4720		429 276 000

Tabell 7. Investeringsmessige konsekvenser for alternativ 0

Kapital 27 611 032

- Ved opprettholdelse av dagens skolestruktur vil det utløse investeringer for totalt for over 300 millioner.
- Basert på de økonomiske forutsetningene skissert under investeringskalkyler vil dette innebære årlige økte kapitalkostnader i størrelsesorden 31 millioner kroner.
- Alternativt kan byggingen av Seljestad og Kanebogen gjøres til forskjellige tidspunkter, noe som vil redusere behovet for midlertidig skolerigg fra 45 til ca. 30 millioner. Ulempen ved dette er at det vil medføre lengre byggetid, som kan bidra til økte byggekostnader.
- Det er viktig å presisere at for tiden er verken bygging av ny Kanebogen skole eller nytt bygg på Seljestad skole, finansiert og lagt inn i kommunens økonomiplan.
- Midlertidig skolerigg vil måtte bokføres som driftsutgifter dersom den leies, og som investering dersom den kjøpes. I investeringskalkylen er det her lagt til grunn netto utgift ved kjøp. Dersom midlertidig skole leies, vil det legges til som årlig driftskostnad i byggeperioden.

Økonomiske effekter – investeringer i alternativ 1a og 1b

Alternativ 1 - Rødskolen	m ²	Beskrivelse av tiltak	Unslått kortsiktig investeringskostnad (NOK)
Tilbygg	3500	Nybygg skole	187 075 000
Oppgraderinger		Branntekniske oppgraderinger	4 276 000
Tiltak			
Sum	3500		191 351 000

Investeringsmessige konsekvenser for alternativ 1 basert på dokumentet "Dagens skolebygg tilstand og kapasitet"

Kapital

12 307 696

- Ved gjennomføring av alternativ vil den planlagte ombyggingen av Seljestad skole "Rødskolen" måtte utvides for å få plass til deler av elevene som per i dag går på Kanebogen skole.
- I denne kalkylen er det estimert at skolen må bygges ut med om lag 3500 m², sammenlignet med den allerede planlagte utbyggingen på 1460 m².
- Det legges her opp til at Kanebogen skole opprettholdes i byggeperioden for å redusere kostnader til rigg og midlertidige skolelokaler. Denne utbyggingen er planlagt med 2-3 års byggetid som er det raskeste det er realistisk å se for seg med prosjektering, anbudsutlysning og anleggsperiode.
- Ved dette alternativet er det lagt til grunn at elevene flyttes midlertidig til Kanebogen og Medkila i byggeperioden. Hvis man ikke gjør dette grepet, må det bygges en midlertidig skolerigg til ca. 10 millioner.

Økonomisk effekt av de utredede strukturalternativene – oppsummering

Oppsummering av beregninger - alternativ 0 vs alternativ 1a og 1b

Alternativ 0 = nåsituasjon + tilbygg Rødskolen + ny Kanebogen

Kostnad	Alternativ 0	Alternativ 1 (a+b)	Differanse
Lønn	256 640 237	246 849 294 -	9 790 943
AGA	14 712 394	14 153 000 -	559 394
Pensjon	33 194 945	31 992 297 -	1 202 648
Sum personalkost eks. annet/refusjoner	304 547 576	292 994 591 -	11 552 985
Andre personalkost/refusjoner	- 7 944 054 -	7 944 054	-
Sum personalkost inkl. annet/refusjoner	296 603 521	285 050 536 -	11 552 985
Avgift/gebyr/lisens	1 904 798	1 964 237	59 439
Drift + FDV + skyss	11 977 058	12 057 518	80 460
Sum skoledrift, undervisning og bygg	318 429 432	307 016 346 -	11 413 086
Langsiktig investering eiendom (Rødskolen)	129 276 000	191 351 000	62 075 000
Langsiktig investering eiendom (Kanebogen)	300 000 000	-	300 000 000
Kapitalkostnad	27 611 032	12 307 696 -	15 303 336
			-
Sum totale kostnader	346 040 464	319 324 042 -	26 716 422
			-
Differanse til alt 0		- 26 716 422 -	26 716 422

Merknader: Ved nedleggelse av Kanebogen skole og eventuelt Stangnes ungdomsskole vil kommunen få reduksjon i rammetilskudd med 500 000 kr pr skole, som er grunnskoletilskudd innført fra 2022. I lønn ligger både undervisningspersonale, adm personale og personale tekniske tjenester.

Økonomisk effekt i økonomiplan-perioden 2025-28

- Dersom kommunen vedtar å gjennomføre enten alternativ 1a eller 1b som foreslått i denne rapporten estimerer vi at den økonomiske effekten på driftsbudsjettet i de enkelte år i kommende økonomiplanperioden vil bli som presentert i tabellen under. (Det forutsettes 2 års byggetid; 2027 og 2028. Lånekostnader for 2028 er lagt inn under effekten på driftskostnad i år 2028)
- Merk at effekten blir størst mot slutten av perioden under forutsetning at man kun bygger ut Seljestad barneskole og ikke både Kanebogen og Rødskolen på Seljestad.

Effekt i økonomiplanperioden for alternativ 1a og 1b (I hele 1000)

Totalkost	2025	2026	2027	2028
Driftskostnad	-4 890	-9 260	-9 260	-24 140
Estimat kapitalkostnader byggelån (forutsetter låneopptak i slutten av året)			3 900	
Netto endring kostnad (inklusive kapitalkostnader)	-4 890	-960	-5 360	-24 140

Estimert effekt ved framskriving av elevantall

- Vi har også simulert hvor stor effekten på de ulike alternativene blir med den estimerte nedgangen i antall elever på om lag 9 % frem mot år 2050. Merk at her er prognosene usikre som følge av at det er langt frem i tid.
- Estimater er oppgitt i 2024 kroneverdi, og viser om lag samme innsparingspotensiale som effekten er på å gjennomføre endringene med dagens virkning.

Estimert effekt 9 % elevnedgang ihht prognose 2050 (oppgitt i 2024 kroneverdi)

Oppsummering av beregninger - alternativ 0 vs alternativ 1a og 1b

Alternativ 0 = nåsituasjon + tilbygg Rødskolen + ny Kanebogen

Kostnad	Alternativ 0	Alternativ 1 (a+b)	Differanse
Lønn	233 542 615	224 632 857 -	8 909 758
AGA	13 388 278	12 879 230 -	509 049
Pensjon	30 207 400	29 112 991 -	1 094 410
Sum personalkost eks. annet/refusjoner	277 138 294	266 625 078 -	10 513 216
Andre personalkost/refusjoner	- 7 229 089 -	7 229 089	-
Sum personalkost inkl. annet/refusjoner	269 909 204	259 395 988 -	10 513 216
Avgift/gebyr/lisens	1 904 798	1 964 237	59 439
Drift + FDV + skyss	11 977 058	12 057 518	80 460
Sum skoledrift, undervisning og bygg	291 020 150	280 646 833 -	10 373 317
Langsiktig investering eiendom (Rødskolen)	129 276 000	191 351 000	62 075 000
Langsiktig investering eiendom (Kanebogen)	300 000 000	- -	300 000 000
Kapitalkostnad	27 611 032	12 307 696 -	15 303 336
		-	-
Sum totale kostnader	318 631 182	292 954 529 -	25 676 653
		-	-
Differanse til alt 0		- 25 676 653 -	25 676 653

Økonomiske effekter – oppsummering

- Basert på de presenterte forutsetningene fremkommer det at kommunen samlet sett vil spare ca 26 millioner pr år på å gjennomføre endringer i tråd med alternativ 1. Det forutsettes her at en gjennomfører en noe forenklet utbygging av ny Kanebogen skole, dersom man velger å opprettholde denne skolen.
- Som det fremgår av denne rapporten på de ulike kostnadselementene, er det lite å spare på ordinær skoledrift. Bemannings og øvrige driftsutgifter er allerede på et lavt nivå i Harstad. Gjennomføring av strukturalternativene innebærer en estimert reduksjon på 10 millioner pr år på personalkostnader og kostnader til skoledrift. Dette er i hovedsak besparelser på administrative ressurser ved sammenslåing av skoler, og i tillegg en reduksjon på samlet om lag 7 årsverk på ungdomstrinnet, som følge av større oppfylning av klasser. Om lag 3 millioner av innsparingen vil komme på reduksjon i administrative kostnader og om lag 7 millioner på økt gruppestørrelse og færre lærerårsverk på ungdomstrinnet. Deler av innsparingen på ungdomstrinnet bør også kunne gjennomføres uavhengig av strukturendringer. Vi estimerer at om lag 4,5 årsverk kan reduseres på ungdomstrinnet uten strukturendringer.
- Den største del av besparelsene kommer på bygningsrelaterte kostnader som følge av investeringskostnader. Her vil den estimerte effekten av å gjennomføre endringer være ca 15 millioner kroner pr år.
- Vi tilrår nedleggelse av to skoler – Kanebogen og Stangnes. Gitt dagens inntektssystem, vil det på inntektssiden medføre et bortfall av rammetilskudd for kommunen på ca. 1,1 mill. kr på årsbasis.

9

Oppsummering av
alternativ 0, 1a og 1b

Oppsummert vurdering av alternativ 0, 1a og 1b

Vi har i denne rapporten synliggjort konsekvensene både sosialt, pedagogisk, samfunnsmessig og økonomisk ved de vurderte utredningsalternativene; 0-alternativet som innebærer en videreføring av dagens struktur og alternativ 1a og 1b som innebærer at mellomtrinnet flyttes fra Sørvik skole til Kila skole, at Kanebogen skole legges ned og elevene fordeles til Medkila og Seljestad barneskoler, at ungdomstrinnet flyttes fra Lundenes skole til Hagebyen skole. I tillegg skal alternativ 1a vurdere en utfasing av Stangnes ungdomsskole med en gradvis overføring til de resterende ungdomsskolene i kommunen.

Basert på de pedagogiske og sosiale konsekvensene anbefaler vi at elevene ved mellomtrinnet ved Sørvik skole og ungdomstrinnet på Lundenes skole vil være tjent med å ta del i et noe større skolemiljø på hhv. Kila og Hagebyen skoler. Dette er veid opp mot de samfunnsmessige konsekvensene som vi mener er akseptable, siden både Sørvik og Lundenes skoler blir opprettholdt for de minste barna som vil få størst ulemper ved lengre reiseveg til skolen.

Den største forskjellen mellom alternativene knytter seg til kapitalkostnader, i tillegg til at det er noe å hente på administrative ressurser og økte gruppestørrelser på ungdomstrinnet. Årsaken til dette er at driftsrammene per i dag med dagens struktur er knappe, og Harstad kommune har heller ikke fullt ut tilpasset seg innenfor lærernormens nedre rammer gjennom flere runder med budsjettkutt innenfor sektoren. Ved gjennomføring av alternativ 1a kan man påregne en noe mer effektiv bruk av ressurser, kanskje særlig innenfor administrative stillinger, men kommunen kan ikke påregne vesentlige innsparinger på stillinger og driftskostnader.

Den største forskjellen på de utredede alternativene når det gjelder økonomi ligger på investeringer og kapitalkostnader. Her er differansen 24 millioner i favør av alternativ 1a og 1b. Årsaken til dette er i all hovedsak nedleggelse av Kanebogen skole. Dersom denne skolen skal beholdes må det bygges ny skole. Dagens skolebygg er utdatert, utslitt og vanskelig å pusse opp og vedlikeholde. En ny skole er nøkternt kostnadsberegnet til 300 millioner. I tillegg kommer den planlagte ombyggingen av Seljestad skole "Rødskolen" estimert til ca 85 millioner.

Det vil si at alternativ 0 innebærer investeringer i skolebygg på rundt en ca 400 millioner. I alternativ 1a og 1b er Kanebogen skole foreslått nedlagt og elevene deles mellom Medkila skole, som har ledig kapasitet i sin bygningsmasse til om lag 100 elever, og resterende elever til Seljestad, som vil innebære en noe større ombygging og utbygging der. Dette vil uansett innebære en vesentlig mindre utbygging enn i alternativ 0, noe som vil spare Harstad kommune for betydelige årlige kapitalkostnader.

Alternativ 1a innebærer også en gradvis utfasing av Stangnes ungdomsskole med overføring av skolens ressurser til de øvrige ungdomsskolene i kommunen. Det er vår vurdering at flest elever samlet sett vil få det beste tilbudet og best ressursutnyttelse dersom disse ressursene brukes ute på skolene. Vi mener imidlertid at denne endringen må skje gradvis, slik at elever som er inne i et løp får fullføre sitt tilbud.

Kilhus læringsarena og ressurscenteret ved Seljestad ungdomsskole anbefales videreført som egne tilbud, og vi anbefaler også Harstad kommune å vurdere nærmere en opprettelse av et ressurscenter for barnetrinnet i kommunen.

10

Gjennomføringsplan

Gjennomføringsplan

- Ved gjennomføring av endringen i skolestrukturen må det vurderes og forankres godt før gjennomføring av beslutninger. Denne utredningen er et første steg på vegen mot endringer.
- Av de forslagene som er utredet og vurdert i denne rapporten, er det noen av tiltakene som kan gjennomføres over relativt kort tidshorisont, mens andre tiltak må gjennomføres over tid. Dette gjelder særlig tiltakene som innebærer bygningsmessige tilpasninger og utbygginger.
- Av de vurderte alternativene mener vi gjennomføring av flytting av mellomtrinnet ved Sørvik skole til Kila skole kan gjennomføres med virkning fra skoleåret 2025/2026. Det samme gjelder flytting av ungdomstrinnet fra Lundenes skole til Hagebyen skole.
- Sammenslåingen av skolene Kanebogen, Medkila og Seljestad må gjennomføres over en lengre tidsperiode, siden tiltaket innebærer utbygging av skolebygningene ved Seljestad. For å ha tilstrekkelig tid til planlegging og gjennomføring av byggeprosjektet, mener vi dette tiltaket ikke kan gjennomføres før med virkning fra skoleåret 2027/2028. Det innebærer at de tre skolene fortsetter som nå frem til da.
- Denne rapporten omtaler også endringer ved Stangnes ungdomsskole (alternativ 1a), som vi mener over tid bør fases ut og at de ekstra ressursene så fordeles ut til de øvrige ungdomsskolene. Denne utfasingen bør skje over en periode over 3-5 år og kan gjennomføres innen skoleåret 2028/2029.

Gjennomføringsplan – tidslinje

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Fase 1: Saksbehandling og vedtak						
Høring og politisk behandling						
Fase 2: Flytting Sørvik og Lundenes						
Gjennomføre flytting av mellomtrinn fra Sørvik og ungdomstrinn fra Lundenes med virkning fra skoleåret 2025/2026						
Fase 3: Utbygging Seljestad og nedleggelse av Kanebogen						
Utbygging Seljestad skole. Oppstart høst 2025. 2 års byggetid Nedleggelse av Kanebogen skole med overflytting til Medkila og Seljestad Oppstart skoleåret 2027/2028						
Fase 4: Utfasing Stangnes						
Stangnes fases ut og ressursene omfordeles til øvrige skoler i kommunen over tid. Det foreslås en overgangsperiode på 3-5 år.						

11

Konklusjon og anbefalinger

Konklusjon og anbefalinger

Konklusjoner

Gjennom kvalitative intervjuer og gjennomgang av tilgjengelig statistikk og informasjon er det gitt et tydelig signal om at:

- Det bør gjennomføres en skolestrukturendring i Harstad som hensyntar forventet redusert elevtall i årene som kommer.
- Gjennom ny skolestruktur vil man optimalisere forholdet mellom elevtall, gruppetall og antall skoleanlegg.
- Det vil være økonomisk utfordrende å skulle bygge en ny Kanebogen skole til vel 300 millioner kroner.
- Vi foreslår en mer kostnadseffektiv drift, samtidig som den faglige kvaliteten på skoletilbudet skal bestå

Veien frem til en optimal og bærekraftig skolestruktur må gå gjennom flere trinn

- Brede fagmiljø som jobber med kvalitetsutvikling av skolen, fagsamarbeid og samhandling med andre tjenester.
- En struktur som er bærekraftig økonomisk og tar hensyn til demografiske endringer.
- Skoleledere, tillitsvalgte, ansatte og foreldre involveres i arbeidet.
- Barn og ungdom involveres i prosessen – barns beste vurdering
- Eventuelle vedtak om strukturendringer bør følges opp med prosesser som tar høyde for god planlegging, ivaretar elever og ansatte på en god måte, og tar høyde for at det tar tid å sammenslå skoler og bygge felles kulturer.

Anbefalinger

- 5.-7. trinn ved Sørvik skole flyttes til Kila skole.
- Sørvik skole blir oppvekstsenter.
- Kanebogen skole legges ned og elevene flyttes til henholdsvis Medkila skole og Seljestad barneskole.
- 8.-10. trinn ved Lundenes skole blir flyttet til Hagebyen skole.
- Utfasing av Stangnes ungdomsskole med gradvis overføring til ordinære ungdomsskoler innen 3-5 år. Ressurser overføres gradvis til ungdomsskolene.
- Kilhus læringsarena for mellomtrinn og ungdomstrinn består, men som i dag et tilbud som hovedsakelig blir brukt i en kombinasjon med ordinære skoler.
- Ressurssenter ved Seljestad ungdomsskole blir videreført.
- Vi anbefaler Harstad kommune å gjøre en mer dyptgående utredning spesifikt for opprettelse av ressurscenter for barnetrinn i kommunen
- Våre anbefalinger innebærer endringer av lokal forskrift for skolekretsgrenser i Harstad.

12

Kilder

Kilder

- Briseid, L. G., Bobo, V. K., Cameron, D. L., Thygesen, R., Tveit, A. D. (2011). Er generell pedagogisk kompetanse tilstrekkelig for å sikre en inkluderende skole? Norsk pedagogisk tidsskrift, vol. 95, utg 2., s. 103-114. <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-2987-2011-02-03>
- Barneombudet: <https://www.barneombudet.no/vart-arbeid/barnerettighetsvurdering>
- GSI-statistikk fra oktober 2023, tilstandsrapport for grunnskolen 2023/24 og andre relevante oversendte dokumenter fra Harstad.
- KS (27.05.2019) PP-tjenestens rolle, organisering og arbeidsform <https://www.ks.no/fagomrader/barn-og-unge/pp-tjenestens-rolle-organisering-og-arbeidsform> Hentet 26.08.2024.
- Lovdata (01.08.2024) Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova). <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2023-06-09-30>
- Lovdata. Nye kompetansekrav (2017) [Forskrift til opplæringslova - Kapittel 14. Krav til kompetanse ved tilsetjing og undervisning - Lovdata](https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-09-30)
- Meld. St. 6. (2019-2020). Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO. Det kongelige kunnskapsdepartement. [Meld.St. 6 Tett på – tidlig innsats og inkluderende felle](https://www.kunnskapsdepartementet.no/meld-st-6-tett-pa-tidlig-innsats-og-inkluderende-fellesskap-i-barnehage-skole-og-sfo)
- Nordahl-utvalget (2018). Inkluderende fellesskap for barn og unge. <https://files.nettsteder.regjeringen.no/wpuploads01/blogs.dir/215/files/2018/04/INKLUDERENDE-FELLESSKAP-FOR-BARN-OG-UNGE-til-publisering-04.04.18.pdf>
- Regjeringen. Meld. St. 18 (2010-2011). Læring og fellesskap. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-18-20102011/id639487/>
- Regjeringen (04.05.2021). En skole for vår tid. Sluttrapport fra ekspertgruppen for skolebidrag. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/en-skole-for-var-tid/id2847088/> Hentet 26.08.2024.
- Regjeringen (22.05.2024). Skolefritidsordningen (SFO). <https://www.regjeringen.no/no/tema/utdanning/grunnopplaring/artikler/skolefritidsordningen-sfo/id434946/> Hentet 10.09.2024.
- Regjeringen. NOU 2022:13 – Med videre betydning [NOU 2022: 13 \(regjeringen.no\)](https://www.regjeringen.no/no/utvalgte-dokumenter/nou-2022-13)
- Sevendal, H. N. (2011). Jevnaldersrelasjoner for ungdom på spesialskole - en fenomenologisk analyse av intervju med fem ungdommer. [Mastergradsavhandling, Universitetet i Oslo]. DUO Vitenarkiv. <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/31398/MasterxxHannexNessxSevendal.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Solstad, K. J. (2009) Bygdeskolen i Velstands-Noreg. Opplandske bokforlag.
- Senter for praksisrettet utdanningsforskning (2022) Skolestørrelse og sammenhenger med elevnes trivsel og læring [Nordahl-rapport-Skolestørrelse-og-sammenheng-med-elevnes-trivsel-og-laring.pdf \(utdanningsnytt.no\)](https://www.senterforpraksisrettetutdanningsforskning.no/utdanningsnytt/no/nordahl-rapport-skolestorrelse-og-sammenheng-med-elevnes-trivsel-og-laring.pdf)
- Statsforvalteren. Barnevernsreformen/ oppvekstreformen (2022) [Tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid for barn og unge | Statsforvalteren i Rogaland \(statsforvalteren.no\)](https://www.statsforvalteren.no/tema/tidlig-innsats-og-tverrfaglig-samarbeid-for-barn-og-unge)
- SSB. Lærermot 2020-2040 [LÆRERMOT 2020-2040. Tilbud og etterspørsel for fem grupper av lærerutdanninger \(ssb.no\)](https://www.ssb.no/larermot-2020-2040)
- Udir. (u.å.). *Tall om elever, skoler, spesialundervisning og særskilt norsk*. Hentet 26.08.2024. <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-grunnskole/tall-om-elever-og-skoler/>
- Udir. (17.01.2024). Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis. <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/lokal-kompetanseutvikling/kompetanselofet-for-spesialpedagogikk-og-inkluderende-praksis/>
- Udir. Fagfornyelsen (LK20) [Fagfornyelsen \(udir.no\)](https://www.udir.no/fagfornyelsen)